

IV.D.

12.

009
h

IV. 66

23. 5. 31

AL. III. 1009 K

LOURDESI EMLÉKEK

IRTA

Dr. VARGHA DAMJÁN

CZISZT. R. ÁLD. PAP ÉS FŐGIMN. TANÁR

BUDAPEST

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

1906.

LI.

szívet csak szív melegítheti. ¹⁸²
"Emlékeköt" is mely szív ¹⁸³
szív felénk. Ahja jönn, hogy
~~szív~~ hitet, bizalmat, szeretet.
tét közelebbi velünk!

Prohászka Ottóly
székelyvári püspök.

ELŐSZÓ

A jólelkű magyar örvendő, hazaszülő Mária-tiszteletére valamit tehet és boldog, ha valami módon kimutathatja szívének szűz Anyja iránt érzett forró szeretetét. A magyar nemzetnek mindig különösen szépen jellemző vonása volt a Mária-tisztelet. Őseinktől örököltük az égi Nagyasszony őszinte, meleg tiszteletét, szeretetét. És mi büszkék lehetünk a mi igaz vonzalmunkra Máriához.

Még élénk emlékekben vannak azon szép ünnepségek, melyeket szerte e szép hazában és mindenütt a széles világon rendeztek a hívő lelkek két évvel ezelőtt a *Szeplőtelen Fogantatás* ötvenéves jubileuma alkalmából. IX. Pius kihirdető szava után alig négy évre maga az ég és föld Királynéasszonya nyilatkozott, hogy igaz a tan, melynek hitczikké

való emelése lelkes örömet szerzett mindenfelé e föld kerekén a hívő lelkek millióiban.

Lourdes a szerencsés hely, mely hallotta a boldogságos szent Szűz mennyei nyilatkozatát: *Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás.*

E mennyei nyilatkozat elhangzása óta, de még inkább szűz Mária azon kijelentett kivánsága szerint: «Óhajtom, hogy sok ember jöjjön ide!» Lourdes a világ nagy bucsújáró helyévé lett.

A lourdesi megjelenéseknek két év múlva ötvenéves jubileuma lesz. Ezen alkalomból már előre felhívjuk a magyar nemzet figyelmét Lourdesra. Az egész világ nagy ünnepnek tekinti mindenesetre e nagy jubileumot, a mikor kétségtelenül sokan fognak Lourdesba zarándokolni, talán még a magyar népből is. A magyar nemzet Mária nemzete, a magyar ember Mária gyermeke. Illő tehát, hogy a mint alkalma van, legalább olvasson valamit Lourdesról, a ki oda nem mehet; hogy a világ nemzeteinek ezen nagy jubileumában a magyar is részt vegyen — legalább lelkipileg — ezen füzet elolvasásával.

Ezen Mária-tisztelet benső érzése iratta ezen kis füzetet is, melynek minden szavát a boldogságos szűz Mária iránt érzett lelkesült szeretet sugallta.

Olvassuk szívesen, olvassuk szeretettel, hogy növekedjék bizalmunk, ragaszkodásunk s szeretetünk szűz Mária, édes hazánk drága Nagyasszonya iránt.

Üdvözlégy Mária! Tekints a magyarra!

Lourdesi Boldogasszony, könyörögj éret-
tünk!

Aldj meg minket, áldd meg szenvedő nem-
zetünket!

Édes hazánk Nagyasszonya! Imádd Istent
miérettünk!

Székesfehérvár, 1906. Gyümölcsoftó-Bol-
dogasszony ünnepén.

Dr. Vargha Damján.

LOURDESI BÚCSÚJÁRÓHELY.

Életemnek legszebb, legboldogabb napjai közé számítom azokat, melyeken Lourdesban voltam. Hálát is adok érte égi Nagyasszonyomnak, hogy e nagy szerencsében részesített.

A ki Nagy-Máriazellben volt, óhajt oda vissza; a ki Rómába elmehetett, örömmel menne ismét: oly szép, oly megható e helyeken minden; oly mélyen vésődik a hívő lelkébe e kegyhelyek felemelő hatása, hogy nem feledi el soha. Mit mondjunk most Lourdesről? (Olvasd: Lurd-ról!)

Pap létemre ki merem mondani: sohasem gondoltam, bár sokat olvastam s hallottam róla, soha nem képzeltem, hogy Lourdesban akkora legyen szűz Mária hatalma, ereje s hatása az emberekre és az emberekben. Mintha nem is e világon volna az ember,

mintha a lélek kiemelkednék a test bilincseiből, oly elragadóan megható ott minden. A lélek elszáll lélekben Istenhez, a boldogságos szűz Máriához — ott imádkozik kegyelemért, áldásért.

Ellenállhatatlanul vonzza az embert ott valami állandóan a *grotta* elé. Szűz Mária szobra a megjelenés sziklamélyedésében oly benső étellel néz le a padokban ülő s ájtatoskodó közönségre, hogy leírni lehetetlen. Ha nem imádkozik is ott az ember, de nézi a szép lourdesi szobrot, alatta a nagy gyertyatartót, melyen folytonosan legalább száz gyertya ég, mellette az oltárt, ismét alatta s tőle balra a sziklafalon a több száznál nagyobb számú mankót, melyek már egészen feketék a jég, hidegség, hó s eső téli s nyári hatása alatt: valami benső melegség támad a szívben, lelkesültség a kebelben, elragadtatás a lélekben; megnyílik a hit szeme, a benső sóhajjal felemelkedik a szív és lélek a lourdesi Boldogasszonyhoz. Szent meghatottság vesz rajtunk erőt, ha ezen egyszerű szemléletben elmerülünk és ha nézzük az eleven hit sze-

mével, ha a lélek felemelkedhetik ahhoz, a kit igazán, valóban, őszintén, melegen, forrón szeret: a boldogságos szűz Máriához az égbe!

Órákig eltérdel ott az ájtatoskodó, vagy így elmélkedő lélek. Férfiak, nők, ifjak és öregek előveszik ott olvasójukat, megcsókolják annak keresztjét, magukra keresztet vetnek, szemüket a szoborra függesztik, lelküket szűz Máriára irányítják és imádkoznak csendben, némán, a lélek hangján, elmélyedve. Valami megmagyarázhatatlan forrása nyílik ott meg a kegyelemnek, az isteni malasztnak, melynek mélységes áradata bőven száll áldást hintve az emberre. Szűz Mária uralkodik ott a szivekben, a lelkekben, az elmékben, a kedélyekben. Szűz Mária az érzésben, a gondolatban, a meghatottságban, a lelkesültségben, az elragadtatásban, a megindultságban mindenütt; szűz Mária hite, reménye és szeretete van a levegőben, a kövekben, az épületekben, mindenütt és mindenben. Mindent betölt, mindent áthat, mindent megnemesít, mindent megszentel Lourdesban szűz Mária tisztelete s szétáradó szeretete.

Ott eltűnik az emberi tekintet, az emberi szempont. Ott nincs figyelemmel senki másra, csak szűz Máriára és a saját szívére, mely ég és hevül, buzog és lángol, lelkesedik és repes szűz Máriában és szűz Máriáért. Ott csak a buzgalomban, hitben, lelkesedésben egyesülnek az emberek.

Ott mindenki érzi, hogy a közös Mária-tisztelet az, a mi messze vidékről összehozta az embereket; kik egymást eddig soha nem látták, most örülnek egymás szemléletének, mert mindeniküknek szívében, lelkében, keblében ott van, ott uralkodik a boldogságos szűz Mária. Ott mindenki mindenben, mindenütt szűz Máriát látja. Ebben a nagy tiszteletben, szeretetben, hódolatban, elmerülésben, áhítatban, lelkesedésben találkoznak Lourdesban a világ nemzeteinek gyermekei egy igaz hitben, szent reményben és égő szeretetben: az örök Istenben, szűz Máriában.

Láttam ott a grotta vasrácsa előtt térdelve, könnyezve és imádkozva egy elegáns, cilindres urat, a ki két óráig imádkozott már kezeit összetéve, majd az olvasót forgatva;

szemei állandóan a szent Szűz gyönyörű szobrán függöttek, lelke mindenesetre az égben volt a szent Szűz, az igaz Isten örök trónusa előtt. Közben elővette zsebkendőjét s megtörülgette nedves szemeit.

Sehol nem tud az ember úgy imádkozni, mint Lourdesban, a Szeplőtelen Fogantatás kegyelmi helyén. Valóban kegyelem helye, áldásnak forrása, szent szeretet középpontja Lourdes. Meghatja az embert a nemzetek egyesülése s közös, áhitatos imádkozása; nem egy nyelven, de egy szívben, egy hitben, egy Istenben! Egybeforrnak: németek, spanyolok, olaszok, angolok, francziák, magyarok! Minden nemzet gyermekei buzgón imádkoznak önmagukért és egymásért. Egy érzelem hatja ott át az ember szívét: a lélek és a hit szent érzelme, de ez annyira, mint sehol másutt. Mindenütt üdvös az imádság Isten előtt, mindenkor szívesen veszi szent Anyjának benső, szívbeli tiszteletét: de mintha Lourdesban biztosabban számíthatnánk meghallgatásra, imáink eredményére. Lourdesban elevenebb a hit ereje, mélyebb a hatása, melegebb bensősége.

Lourdesban nincsenek koldusok az utakon és útfeleken, a kik megbénult tagjaikat mutogassák, hogy könyörületre indítsák az ájtoskodó lelkeket: ott a lelkek Ura a szegény szenvedő emberiség szívét, lelkét akarja megnyerni magának; ott a Szeplőtelen Fogantás kér alamizsnát, a szegény szenvedő emberiség szeretetét, hitét Isten imádására; ott az ember kér alamizsnát a lourdesi Boldogasszonytól: balzsamot fájó szívének sebére, lelkének szenvedésére, gyógyulást testben és lélekben, kegyelmet Istentől, áldást életére.

És Lourdesban meghallgatásra talál a buzgó imádság: meggyógyul az ember testben, szívben és lélekben.

Lourdesban nincs zajos, szertelen éneklés, versengés, melyik nemzet tudja felülmulni a másikat hangban: ott az imádság bensőségében, a szívek sóhajában, a lelkek szárnyalásában, Isten imádásában. szűz Mária szeretetében versenyeznek a népek s az emberek százai és ezrei.

Lourdesban csendes, nyugodt minden: csak a keblek hullámzanak a hit erejének,

növekedésének munkájában. Itt-ott hallható néma, elrejtett sóhaj, de beszélnek a lelkek, beszélnek a szivek : beszélnek Istennel, beszélnek szűz Máriával a lélek értékéről, az örök életről.

Lourdesban a köveknek nyelvük van és hirdetik szűz Mária hatalmát, Lourdesban a fáknek hangjuk van és magasztalják a boldogságos szűz Mária jóságát, Lourdesban a levegőnek ereje van és dicsőíti a szent Szűz szeretetét.

Én olyan szerencsés voltam, hogy épen Nagyboldogasszony napján lehettem Lourdesban 1904 augusztus 13—17. napjain. Egyedül mentem a svájci Fribourgból, a hol július és augusztus hónapokat töltöttem üdülésben s tanulmányban. Voltak, kik ellenezték utamat, felemlítve, hogy ebben a vallásüldöző Franciaországban egyedül utazni — főleg idegen papnak — nem tanácsos; mások ellenben bátorítottak. Szivem is vonzott, lelkem is ragadott, hitem is késztetett. Elmentem. És örülök, hogy ott voltam, mert hitet találtam, erőset; szivet találtam, jóságot; lelket találtam, hatalmast — szűz Máriában.

A ki Magyarországból megy Lourdesba, annak útja a következő nagyobb városokon vezet keresztül: Budapest, Bécs, Salzburg, Innsbruck, Zürich, Bern, Genf, Lyon, Toulouse, Lourdes. Nagyon ajánlatos nagy zarándokcsapattal az utazás, mert olcsóbb, biztosabb az út, sőt talán még kényelmesebb is.

Utam híres bucsújáróhelyek között vezetett. A világ legnagyobb zarándokhelyére mentem, de útközben felhasználtam az alkalmat, hogy egyéb nevezetes Mária-kegyhelyeket is megtekintsek.

Fribourgból Lausanne-on keresztül Genfbe jutottam. Láttam azt a helyet is, a hol szegény Erzsébet királynénkat meggyilkolták. Megható érzés fogott itt el. Innét *Lyonba* értem, a hol megtekintettem a boldogságos szent Szűz egyik világhírű nagy helyét, *Fourvière*-t (olvasd: Furviér-t), a csodásfényű fehérmárvány kápolnát, mely fönt van egy hegy tetején, hova csak siklón lehet feljutni. Rendkívül szép e hely, tele a boldogságos szűz Mária nevéhez és dicsőségéhez, valamint az emberek Mária tiszteletéhez mért művészi

remekekkel, márványban, festményben, aranyban, ezüstben stb. Lyonból *Marseille*-be (olvasd : Márszej-be) mentem, hogy ott is megtekintsem a boldogságos szűz Mária hires kegyhelyét: *Notre-Dame de la Garde*-ot (olvasd : Notr Dam dö la Gard). Ez a megragadóan szép hely ismét hegy tetején van, hova szintén csak siklón — funiculaireon — juthat fel az ember legkönnyebben. Marseilleben a *Notre-Dame de la Garde*-ban miséztem is. Ezen kápolna tornyának tetején egy óriási nagy, aranyozott, ragyogó Mária-szobor van, melynek fénye már és még messziről is szemébe ötlük a tengeren hajózó népnek, biztosan jelezve a biztos menedéket, melyet szűz Mária nyújt s jelez. Gyönyörű szép és nagy hitre mutat; ime a Tenger Csillaga! A boldogságos szűz Mária szobrának ilyen kiemelkedő helyre való felemelése örökké jelzi s jelenti, hogy szűz Mária uralkodik és mindeneket magához vonz. Szűz Mária itt csakugyan uralkodik a kék tengeren és az élet sötét viharában. Az egész város fölött van e méltóságos, óriási szobor, mely mindenkinek, mindenkor

szemébe ötlük és méltán! Emberi szív és lélek emelte a magasba e szobrot, de égi hittel, benső szeretettel, a jó Anyának örök tisztele-tére. Megható jelenség, mely méltó dicső-sége a francia népnek.

Lourdesből visszajövet, nagyon helyesen teszi az utas, ha — nem igen nagy kerülővel — elmegy még Franciaországban *Paray-le-Mo-niálba*, hol Jézus szent Szivére mutatva, meg-jelent boldog Alacoque Margitnak, a honnét a Jézus szentséges Szivének társulata elterjedt. Ezután ugyancsak visszajövet Svájcban meg-látogatja Maria Einsiedelnt.

Megérkezés Lourdesba.

Lourdesba augusztus 13-án, szombaton este érkeztem meg, miután az előző éjjel Mar-seille-ből jövet Beziére-ben háltam egy jó öreg kanonoknál, a kihez P. József, Ferencz-rendi zárdafőnök vezetett. Ezen jó páterrel még Fribourgban ismerkedtem meg, vele utaztam onnét. Nem vihetett lakásukba, mert a francia kormány kiűzte őket, zárdájukat elvette s a katonaság részére lefoglalta; engem

tehát az ő jótevőjükhöz vitt. Ő maga sem járhat már a saját rendi ruhájában, világi pap-reverendában végzi nehéz feladatát, a nép, de főleg a klarissza apácák gyóntatását. Beziére-ből már akadt egy kisebb társaságom, a mennyiben az említett kanonoknak egy unokahuga és egy más család férfi- és nőtagja jöttek velem Lourdesba a nagy Mária-ünnepre. Utazásom elég kellemes volt; rendszerint jó lelkek társaságában voltam, a kik szívesen vették, ha egyet-mást elmondtam a mi szegény magyar hazánkról, Magyarországról. Mindenütt elég jól ismerték a magyar műveltséget s a politikai viszonyokat és elég sok jóindulattal találkoztam a vélemények és rokonérzés nyilvánításában. Útközben még katonákkal is volt alkalmam beszélgetni, Toulouse-tól Lourdesig, a kik szintén élénk lelkesedéssel beszéltek a magyar katonaságról, — pedig én eleinte egy kevéssé féltem az ő társaságuktól.

Lourdesba szombaton este hat órakor érkeztem meg, két napi és egy éjjeli folytonos út után; kisebb megszakításaim nem mond-

hatók jelentőseknek. Lourdes igen messze van Magyarországtól, nehéz útvonalakon kell átmenni, ám bár a vonatok sehol sem sokkal kellemetlenebbek a mieinknél. Általában mondva, a magyar vonatok a legkényelmesebbek mindenfelé, az oroszokat kivéve, a melyeken éjjelre még külön ágyat vetnek az utasoknak. A külföldön minden helyet teljes pontossággal elfoglalnak az utasok, még éjjel is, mikor pedig egy kis kényelem a pihenésre szivesen elkelne, főleg az ilyen hosszú út alatt. A hosszú út valóban nagyon fárasztó, főleg ha az éjjelt is vonatban kell töltenünk.

A lourdesi állomás nem jelez semmi különöset. Az épület egyszerű hosszú földszintes, hasonlít a székesfehérvárihoz. De a mint megpillantja az ember a felirást: *Lourdes*, azonnal valami megmagyarázhatatlan hatás futja át az ember szívét és lelkét.

Dobogó szívvel szálltam le a vonatról. Itt vagyok tehát a régtől fogva óhajtott helyen, hol a boldogságos szűz Mária lábnyomai érintették a sziklafalat, a hol a szent Szűz ajkainak hangja hallatszott, a hova az Isten-

nek és az embernek örökké hatalmas Anyja hívta az embereket. Meghatottan vártam, mit fogok először látni, mit fogok először hallani. A vonat kocsijáról leugorva, egyenesen az ott álló villanyos kocsiba szálltam, mely már majdnem megtelt, de még fölfértem nagy nehezen. A villanyos kocsi megindult, és én szorongó szívvel, aggódó lélekkel néztem jobbra is, balra is.

Lourdesban majd minden ház szálló, hôtél. Nekem még Fribourgban az *Órangyal*-szállót ajánlották, én tehát egyenesen oda mentem. Nem volt épen nehéz megtalálnom, ámbár egy kissé sok időbe került, míg odaértem, mert másfelé vittek először. Sajnos, üres szoba nem volt kapható e szállóban. A szállodásnő azonban szerzett nekem egy közellevő családnál szobát. Nagy szivesség.

Jóleső előzékenységgel találkozunk Lourdesban mindenütt.

Rövid mosakodás és vacsorázás után siettem a barlanghoz. Meghatottan haladtam Lourdes utczáin végig. A grotta jó tízpercznyire volt lakásomtól. Esti homályban pillan-

tottam meg először a templomokat és a grottát, minthogy az állomásról semmit sem lehet látni a tulajdonképeni lourdesi kegyhelyből, csupán a város néhány házát. A templom és grotta környékét hatalmas ember-tömeg töltötte meg, mire odaérkeztem. Mindenkinek kezében egy-egy égő gyertya volt, mely sajátos fényt vetett szerteszét. A barlang látása egyszerű, csekély hatással volt reám ez alkalommal.

Az ezer és ezer gyertyafény csakhamar kigyóvonallá alakult, megindult a menet. Párosával haladtak az emberek egymás mellett a grottától a templomok elé, innét az előttük levő hosszú térre. E körmenet alatt németül hangzott a lelkesült ének: Ave, Ave, Ave Maria! A szokás ugyanis, a mint később megtudtam, az, hogy az ott időző legnagyobb zarándokcsapat nyelvén énekelnek Lourdesban az esti körmenet alkalmával. Most éppen német volt a legnagyobb zarándokcsapat, mert a *strassburgiak* voltak ott mintegy hatszázan. Én is csatlakoztam ezen körmenet-hez és lelkesülten énekeltem a németekkel.

E fáklyásmenet már nagy hatással volt reám. Öröm, lelkendezés töltött meg. Énekem szívem mélyéből fakadt, gondolatom szűz Mária körül forgott, lelkem Istenhez emelkedett. Elgondolkodtam a német ének-szöveg tartalmán és meghatott a kis lourdesi történet egyszerű éneknyelven való elmondása.

Ismerjük valamennyien a lourdesi események történetét, sorozatát; hogyan lett Lourdes a világ legelső bucsújáró helye; mennyit kellett szenvednie Bernadette-nek, míg megtarthatta a boldogságos szűz Máriának tett azon ígéretét, hogy két héten keresztül minden nap eljön a barlanghoz. Végig gondoltam az eseményt, mely szerint 1858-ban, február 11-én két leány társaságában mint megy ki *Bernadette* az erdőbe fát szedegetni, mint mennek át kis pajtásai a Gave vizén, mint igyekszik ő lehúzni czipőjét, miközben nagy szélzúgást hall, mint ijedt meg, a mikor hirtelen megjelent neki az égi jelenés. Láttam a lelki elragadtatást, mely Bernadette arczát lángba borította, láttam lélekben a szent Szűz

gyönyörű, mennyei fénytől sugárzó, kedves arcját, ruháját; a rózsákat, a kék övet, a szemek lángját, a lélek tükrét stb.

Bernadette.

Azután végig gondoltam a tizennyolcz megjelenést: február 14., február 18-tól két nap kivételével márczius 4-ig, márczius 25., április 7., és julius 16-án. Szinte hallottam lelkemben a

boldogságos szűz Mária szavait, mintha csak hozzám intézte volna: «Jöjj el ide mindennap tizennégy napig». — «Én megigérem neked, hogy boldoggá teszek, nem ezen, hanem a másik világon. — Óhajtom, hogy sok ember jöjjön ide! Imádkozzál a bűnösökért! — Bűnbánat! Bűnbánat! Bűnbánat! — Én óhajtom, hogy ide sokan jöjjenek zarándoklatban. — Menj, mondd meg a papoknak, hogy ide építsenek templomot! — Menj, igyál a vízből! Menj, egyél a földből!»

Ime, eljöttem a boldogságos szűz Mária kívánságára szeretetből, lelkesedésből, hogy bűnbánatot tartsak s imádkozzam a bűnösökért, Magyarországért, hogy imádjam Istent a templomokban, hogy használjam a csodálatos vizet.

E gondolatok egészen áthatottak, megindítottak, megrendítettek. Elérzékenyülten éreztem, hogy szemeim megtelnek az öröm és boldogság könnyeivel, szívem szent érzellemmel; lelkem elragadtatásban szemlélte az ég Királynőjét, imádta az élő Istent.

Lelki megindultságban érkeztünk meg is-

mét a templomok elé, hol egy zarándok-vezető egy kis intelmet intézett hozzánk, buzdítva nagyobb és nagyobb szeretetre, lelkesedésre itt a kegyelmek helyén. Most ismét lelkes Mária-ének hangzott fel. A mint itt lelkünk buzgalmával énekeltünk, egy kedves jelenet játszódott le.

Kellemes meglepetés.

Miért, miért nem, nem tudom megmondani, ezen ének alatt én hátra néztem. A hátam mögött álló s meghatottan éneklő, idősebb pap tekintete egy pillanatra találkozott az enyémmel. Mintha láttam volna már ezen arcot. De folytattam az éneket. A mint énekeltünk, mintha hallottam volna, hogy a mögöttem álló pap hangja a fülemben cseng szépen, áhitattal. E hang kellemes és most már ismerős is volt. Egy kis idő múltán ismét önkénytelenül hátra tekintettem és ismét találkozott tekintetünk egy pillanatra. Nem sokat törődtem még most sem ezen ismerős arczczal, bár meglepett arczának barátságos, gyengéd mosolya. Megfordultam

és énekeltem tovább, az ismerős hanggal együtt örömben és boldogan. Így hosszan énekeltünk, az énekek végéig.

Végre, a közös ének elhangzása után, harmadszor is hátrafordultam. Erre a kövér, kerek arcz is bizalmas mosolyra huzódott, egy kis mozdulatot tett felém, majd kissé idegen-szerű, de ismerős kiejtéssel megszólított:

— Milyen vidékről való ön, főtisztelendő úr?

— Messziről nagyon, — feleltem én. — Magyarországból!

— Tanár úr! — hangzott egész örömmel a szó ajkáról és felém nyujtá két karját.

— Öspörös úr, — mondtam én, egész önkénytelenül, kiterjesztve ölelő kezeimet.

Egymás nyakába borultunk, megcsókoltuk egymást és hosszan szorongattuk az édes viszontlátás örömében egymás kezét. Sírtunk örömlünkben. E megható jelenet kétszer-háromszor ismétlődött. Hogyne örültünk volna édes hazánktól ekkora távolságban, ott hol egyáltalán nem merte volna gondolni az ember, hogy ismerősre, pláne, hogy ma-

gyarra talál. Meleg lelkesedés és jóleső öröm fogott el mindegyikünket.

Az «öspörös úr» nem volt más, mint az én jó atyai barátom, «Kutsch bácsi», a bikityi öspörös úr, kinek házánál többször megfordultam, kinek már szolgálatot is teljesíttem az Úr oltáránál, a kit én csak «kedves princípálisom»-nak szoktam nevezni. Örömünk csakugyan benső volt, átható és magyaros e szent helyen, hova külö-külön hozott bennünket magyaros lelkünknek mély Máriatisztelete.

Ezután bemutatta nekem az ott álló titeli öspöröst, *Kirschbaum* Lajos urat, majd *Tomanovits* György bikityi jegyző urat. Hárman jöttek ők körútra, Spanyolországba készültek. Boldog örömmel társalogtunk e kedves pillanatokban s napokban, százszorosán érezve, mit jelent, ha idegen tartományban, váratlanul, véletlenül találkozunk édes magyar hazánk gyermekével, főleg, ha az régi, kedves, jó ismerősünk!

Valóban eleven példái voltunk mi Lourdesban a vallásosság és hazafiság forró kapcsolatosságának. Fölemelt bennünket a Lourdes-

ban megnyilvánuló Mária-tisztelet, meghatott a magyar nemzeti érzés, hiszen egy Máriát tisztelő és hazáját épen ezen alapon szerető, multban dicső, jelenben kétségek között szenvedő nemzetnek vagyunk édes gyermekei. E négyes társaságban, a több mint 20 ezer embernyi tömegben, jó távol édes hazánktól, magyaros büszkeséggel csatlakoztunk egy hitünk kapcsolatoságával a nagyvilág nemzeteihez. Éreztük, hogy itt mi képviseljük Mária és a világ nemzetei előtt a régi lovagias magyar nemzetet. Éreztük, hogy — hála Istennek — megjelenünk a föld népei között, ha kevesen is; hogy nem vagyunk utolsók a Mária-tiszteletben; hiszen a lourdesi Boldogasszony, a kinek a tiszteletére a nemzetek gyermekei közül ime annyian összesereglettünk most: a lourdesi Boldogasszony a mi nemzetünk égi Patronája! Felémelt e gondolat, megnemesített ezen érzés. Örültünk, hogy magyarok vagyunk, de örültünk annak is, hogy most itt voltunk. Mindkét örömünk nagy volt; hogy melyik nagyobb, nehéz lett volna akkor mindjárt meg-

mondani. A viszontlátás édes öröme mind jobban fokozódott keblünkben.

Ezen elég rövid, de szép és megható jelenet után, a nagy zarándokcsapattal mi is odamentünk a barlanghoz. Most már egészen másképp hatott rám a grotta szemlélete is. Éreztem szivemben az isteni kegyelmet, éreztem örömmel és boldogan. Itt elmerültünk a nemzetek fiainak buzgalmával mi is a bold. szűz Mária tiszteletében, szeretetében. Szívtuk magunkba az éltető levegőt, szemléltük félvilágítás és esthomály mellett a szép lourdesi szobrot, hallottuk a hivek buzgó lelkének sóhaját csendben, halkan. Mindenki gondolataival foglalkozott; emlékeiben s komolyan szemlélte szivét, lelkét, közben rátekintve a szép szoborra, helyesebben lélekben felemelkedve az égbe, hol a boldogságos szűz Mária örök örömeit élvezi, a honnan nekünk is szerez most kegyelmeket bőven, ha kérjük. És mi kértük!

A hosszú út fáradalmaitól és a napi események megindító érzelmeitől kifáradtan, végre elhagytuk a barlangot, hogy nyugodni

térjünk a boldogságos szűz Mária áldásával. Mi négyen közösen távoztunk. Élénk beszélgetések között haladtunk egészen a városig, a hol elvált utunk. Honfitársaim nemsokára elutaztak Lourdesból Spanyolországba.

Első szentmisém Lourdesban.

Másnap, augusztus 14-én, korán keltem, hogy kaphassak oltárt és misézhessek. Úgy hallottam ugyanis már régebben, hogy az ilyen nagy bucsújáró helyeken igen nehéz oltárhoz jutni, főleg ilyen nagy ünnepek alkalmával. Én tehát korán igyekeztem oltárhoz jutni, illetőleg korán akartam már megkísérelni, miképen juthatok oltárhoz, hogy ha talán soká tart is, még mindig idejében megmisézhessem.

Azonban fölösleges volt minden aggodalmam, mert a mint a Bazilika-templomba értem, rögtön megmutattam Celebret-emet (fölszentelési okirat) a sekrestyében lévő bajusztalan bácsinak, a ki a templom másik oldalán levő sekrestyeigazgatóhoz utasított, miután megkérdezte, hogy hányszor óhajtok

misézni. Itt tudtam meg, hogy ha valaki csak egy, esetleg két alkalommal kíván Lourdesban misézni, annak nem kell külön engedélyt kérni. Énnekem azonban kellett, mert több napig óhajtottam Lourdesban maradni s mindennap bemutatni a szentmiseáldozatot.

A mint átmentem a másik sekrestyébe, ott épen gyóntatott a sekrestye-igazgató. Mikor kijött a gyónó, bementem én, azt hitte természetesen, hogy gyónni akarok; én azonban mondtam néki, hogy miszéshez kérnék engedélyt. Rögtön egész készséggel jött vissza velem a másik oldali sekrestyébe, a hol azután kiállított egy czédulát, melyre ráírta nevemet és hogy hány napig óhajtom használni az engedélyt. Ezen kis papirlap minden egyes alkalommal mindenütt megszerezte részemre a legnagyobb készséget s előzékenységet, mikor misézni akartam és erre jelentkeztem.

Lourdesban a papok az oltárnál veszik fel magukra miseruhájukat. Nálunk csak a püspökök szoktak az oltárnál öltözködni. Engem is elvezettek egy oltárhoz, Szent János oltá-

rához. Előbb azonban kezembe nyomtak egy vállkendőt és egy kehelytörlőt, azután egy ostyát, boros és vizes edénykét. A gyertyákat meggyújtotta az az ember, a ki velem kijött az oltárhoz, de azután otthagyt.

Kezdettem öltözködni, de nem volt miniszter gyerekem. Felöltözködtem, még sem jött senki felém. Azt hittem, majd küld valakit az az ember, a ki idevezetett az oltárhoz. Ott vártam felöltözködve néhány, talán már 8—10 perczig, de még mindig nem jött senki. Nézegettem jobbra is, meg balra is, de nem volt senki, a ki segítségemre jött volna. Már le akartam menni az oltár magas lépcsőjéről, hogy a közelben mégis keressek valakit, a ki nekem, illetve az élő Istennek ezt a kis szolgálatot megtegye, a mikor egy öreges francia jelvényű (galléros) pap iskola-testvér jött arra. Ez rögtön észrevette, miért nem kezdhetem meg a szentmisémet; oda-jött hozzám és felajánlotta szolgálatát. Meg voltam hatva, mert Magyarországon nincs szokásban, hogy felnőttek, pláne öreg papok minisztráljanak a fiataloknak. De még inkább

fokozódott meglepetésem, mikor arra kért, áldoztatnám meg. Egy pillanatra zavarba jöttem, a mint láttam ugyanis, hogy ezen az oltáron nincsen Oltáriszentség. Hogyan áldoztassam meg ezt a jó papot?! Magammal nem hoztam ki ostyát, hogy azt konszekráljam. Azonban hamar eloszlott minden zavarom, a mint arra gondoltam, hogy az én nagy ostyámból fogom e szives papot megáldoztatni. Másrészt azonban örültem annak, hogy legalább megkezdhettem szentmisémet. Háromnegyed hat lehetett.

Mélyen meg voltam illetődve, mikor láttam, mily nehezen térdel az én ministerem. Mély meghajlással s kézcsókkal nyujtotta nekem a át vizes- és boros edénykét. Rendkívül nagy meghatottság vett erőt rajtam ezen jelenetnél. Minden kis szolgálatot nagy alázattal, áhitattal, bensőséggel végzett az én «kis» miniszterem.

Lourdesban lenni nagy dolog, hát még ott misézni?! Benső megindultság töltött el; olyan, a milyent első szentmisémnél éreztem: teljes és átható, megindító és elérzéke-

nyitó. Megvallom, könnyek között végeztem ezen szentmisémet. Meghatott és áthatott Isten szent kegyelme és a gondolat, hogy ime teljesült vágyam: itt vagyok, a hol a boldogságos szűz Mária megjelent, a hol elhangzottak szavai, a hol bűnbánatra szólította fel az embereket. És én megkaptam azt a nagy kegyelmet, hogy eljöhettek ide, itt misézhettem, itt vehettem magamhoz az Urat, a kiben élni és a kiben meghalni óhajtók. Így a legnagyobb áldozattal szolgálhattam a boldogságos szűz Máriának, a kinek szeretete már eddig is teljesen áthatott, megindított életemben sokszor. Sűrű könnyek között vette az én miniszterem is magához a legméltóságosabb Oltáriszentséget az én kezeimből. Zokogás fogott el. Egy-két percig nem tudtam folytatni szentmisémet. Éreztem, hogy ezek a kegyelem pillanatai rám nézve, hogy teljesen a szivemben van, a kit szivem mindenkifölött szeret: az élő Isten és szent Anyja, a kiért dolgozni, fáradni az én legszebb, legnemesebb, legmagasztosabb kötelességem volt és lesz!

Soha nem felejttem el ezen pillanatokat. Könnyeztünk mind a ketten. Én, hogy misézhettem, az öreg francia pap, hogy ezen szentmisénél szolgálatot teljesíthetett és mind a ketten, hogy magunkhoz vehettük az Úr Jézus szent testét, a lourdesi Boldogasszony szent Fiának lelkét és életét. A következő szentmiséimet már nyugodtabban végeztem Lourdesban más-más templomban.

Lourdesi templomok.

Lourdesban *három templom* van egymás fölött. És mind a három óriási nagy.

A legelső a *Rozárium*: a rózsafüzér temploma. Ez a legnagyobb. Óriási kupolája van, falai még festetlenek. A főoltár körül a szent olvasó tizenöt titkának megfelelőleg, tizenöt kápolna van, melyek mindegyike egy szent titoknak az emlékére készült, félkör öblösödésben. E szép és elég nagy kápolnák falán az oltárok mögött és fölött szép mozaik képek, művészi kivitelben ábrázolják az egyes titkokat. Gyönyörűek e képek, mély vallásos és művészi értékűek. Ebben a temp-

lomban miséztem lourdesi időzésem harmadik napján, a Szentlélek eljövetelének kápolnájában. Ezen templomban volt Nagybaldogasszony ünnepén a nagymise, melyet a tarbesi (olvasd: tarbi) püspök tartott fényes papi segédlettel. Itt láttam a lourdesi kedves kis énekes gyermekeket, szép kék miniszterruhájukban, kék kamaurájukban (fejen levő kis sapka, hasonló a mi püspökeink fején szokásos kis sapkához). Az egyenlő nagyságú, csinos, üde gyermekek felvonulása minden egyes alkalommal rendkívül kedves jelensége Lourdesnak. A mise alatt a korális énekbetéteket és zsoltárokat ezen kis fiúk mondották a kórusal felváltva. Ezen templomban az egyik oldalon láttam az 53-ik oltárt az orgona háta mögött, fönt a kóruson.

A második templom a *Kripta*. Ez nem lehet magasabb, mint egy emeletes ház, hossza azonban olyan, mint a felső templomé. Kissé homályos, de a levegő benne a vallássosság bensőségével van telítve. Igen szívesen időztem itt, hova legkevésbé jut az emberi tekintet, hol egyáltalán nem zavarja

senki az ájtatosságában elmerült lelket. Különben tele van gyóntató-székekkel, gyónókkal. Itt nem miséztem lourdesi időzésemben.

A harmadik és legfelső templom a *Bazilika*.

Ez a legfényesebb templom Lourdesban. Tele van fényes festményekkel, gyönyörű zászlókkal, arany és ezüst díszítésekkel. Itt minden hely művészi kivitelű és jellegű remekművekkel van kitöltve. A falak, padok, mennyezet,

padozat, oltárok, ruhák, mind elragadják az ember lelkét és fölemelik Istenhez és a bold. szűz Mária tiszteletére, szeretetére hangolják. Itt szeretnek legjobban az ájtatoskodók. A mit az emberi művészet, erő, hatalom fölmutathat, az itt mind megvan, a mennyiben templomban alkalmazható. Minden Máriára emlékeztet, a szívet melegség, a lelket áhítat, a keblet meghatottság tölti meg, mikor látja, mit tud az emberi nagy szeretet létrehozni szűz Mária tiszteletére, szűz Mária tiszteletében lelkesedve s buzgólkodva. Ez van legmagasabban a másik két templom és a barlang fölött. Ez a templom az, a mely a boldogságos szűz Mária kijelentett kívánságára először készült Lourdesban. Nem «kápolna» ez, hanem óriási nagy templom, mely igazán méltó Lourdeshoz és méltán megfelel a szent Szűz kívánságának. E templomban magyar zászló is leng. Ennek látása mindenekfölött meleg érzelmekkel tölti el a magyar lelkeket. Igen örültem én is a megható jelenségnek. — Szent Bernát szobra is igen szép s kifejezi, hogy az egyházatyák között — mint dr. *Prohászka*

Ottokár székesfehérvári püspök úr mondotta — nem csak lánglelkű szónoka, hanem ihletett költője volt a Mária-tiszteletnek. Engem természetesen nagyon meghatott e szobor látása.

Nagyboldogasszony előtt való napon délelőtt nagyrészt ezen templomokban voltam.

Lourdesban minden pillanatban újabb meghatottságnak tanúja az ember. Bármerre forduljon, bármerre nézzen az ember, mindenütt és mindenkor hitből élő, hitben elmerült, Máriát szerető, lelkével foglalkozó, áhitatos lelkeket lát az ember. Minden templom tele van ilyen nagy napokon hívőkkel, gyónó-, áldozó-, imádkozó-, könnyező egyénekkkel.

Lourdesi barlang.

Mindezen templomoknál jobban vonzza azonban az embert a barlang. Itt jelent meg a boldogságos szűz Mária és ez az a hely, a melyért messze vidékről elzarándokolnak az emberek. Valóban ez Lourdes ájtatoskodásainak a középpontja. E barlang körülbelül a templomok szentélye alatt van lent, a Gave

folyó partján, a víz medrétől alig 100 lépésnyire. A megjelenés szobra egy sziklamélyedésben van körülbelül 15—20 méternyire, magasan a föld színétől. Tőle balra a hegy oldala füves-bokros, lejtős meredek hely, melyen fák is szépen tenyésznek; jobbra és alatta maga a sziklafal látható teljes pusztaságában. Ugyancsak balra s alatta 5—6 sorban mankók százai függenek; alatta pedig egy nagyobb mélyedés van, melyben egy oltár áll és egy nagy gyertyatartó vagy száz gyertya részére. Ezen gyertyatartóban állandóan égnek gyertyák. Szép szokás az, hogy ide minden egyes lourdesi zarándok ajánl föl egy, esetleg több kisebb-nagyobb gyertyát a boldogságos szűz Mária tiszteletére. Míg ott voltam, egy nagy úr olyan nagy és vastag gyertyát hozott, a melyet még életemben sohase láttam. A szobortól balra szószék van, melyről tartják a papok a hívőkhöz a szentbeszédet. Míg ott voltam, német s franczia beszédeket hallottam. Ez az egész mélyedés vasrácscsal van körülvéve, melynek ajtait időnként kinyitják, hogy az ájtatoskodó közönség bemehessen és

ott imádkozhassék buzgóbban, vagy megkerülhesse az oltárt, a mint ez egyes helyeken nálunk is szokásban van. Az oltár háta mögött van egy kisebb belső oldalmélyedés, melybe azon leveleket, iratokat szokás bedobni, melyeket valaki a lourdesi Boldogasszonynak ír, följajánlva benne azon nehéz ügyeket vagy azon személyeket, a melyeket vagy a kiket különösen a boldogságos szent Szűz oltalmába akar ajánlani. Én is följajánlottam jó édesanyámat, testvéreimet, tanítványaimat, rendünket, a magyar kongregációkat, a kath. Magyarországot.

A barlang rácsozatán kívül van az a forrás, a mely akkor fakadt, mikor Bernadette a boldogságos szűz Mária parancsára a földben keresgélve, ásni kezdett. Ez a forrás most erős vasszekrénykével van befödve. A vizet, melynek mennyisége ma perczenként 85 liter, (óránként 5100, naponként 122.400 liter !) egy cső vezeti tova. E vízvezető s víztartó cső nem messze tizenkét csapnak ad bőséges vizet, azután pedig a fürdőházakba jut, hogy ott a kőmedenczékbe nyulva, tiszta vizet szolgáltatson azoknak, a kik betegségükben

ezen csodálatos vízhez fordulnak. Ezen vízből küldenek a világ minden tája felé, a ki kér, hogy mindenütt és mindenki megkaphassa. És szállítják mindenfelé és használják mindenütt.

A barlang sziklafala és a Gave folyó közt levő teret cementburok fedi, rajta több sor pad van, a melyekben állandóan vannak ájtatoskodó lelkek. Egyszerű itt minden, de oly kedves, hogy azt elmondani nem lehet. Valami úgy vonzza az embert ezen egyszerű barlanghoz. Órákig elül itt az itt-tartózkodó hívő. Ha imádkozik, lelke Istennel társalog; ha nem, akkor szemléli azokat a mankókat, melyek némán bár, de sokat és hangosan beszélnek, tanuskodnak a boldogságos szűz Mária mennyei szeretetének hatalmáról a szegény bűnös emberiség iránt.

A szobor maga emberi nagyságnál kétszerte nagyobb lehet; fehér márványból készült. A lábakat arany rózsák ékesítik, a kék öv és a rózsafüzér szépen láthatók. A szobor feje körül vékony ezüst lemezen e betük olvashatók francia nyelven: *Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás*. Ezen vékony betük a leg-

kisebb szellő lengedezésére megmozdulnak és jobbra-balra hullámzanak. Szinte úgy képzelem az ember, a fölírás mozgásánál, hogy megmozdul s leszáll a magasból a szobor oly élénk s kedves a szobor arcza, egész lénye. E szobor rendkívül vonzó, elragadóan szép, mély áhítatot keltő. Mintha a lelket s a szívet is látnánk Máriában, úgy tűnik föl, mikor az ember ezen szép szobrot szemléli. Az arczról eleven szeretet, szent lelkesedés olvasható le, mintha minket nézne szeretettel, jósággal, oly élénk a magatartása, természetes a ruhája, arcza, kezei.

Egészséges és beteg százával foglalja itt el a helyet. Sokszor órákig imádkoznak itt czilinderes urak, lefátyolozott hölgyek, deli termetű ifjak és törődött öregek az egyszerű néppel együtt, egy lélekkel tisztelve a lourdesi Boldogasszonyt. A kezek olvasószemeket pörgetnek, a szemek gyöngyszemeket hullatnak. Az ajkak mozgása, a szívek sóhaja őszinte lélekből fakadnak és bizonyítják, hogy nem imádkoznak hiában: mennyből kegyelem száll Lourdesban a hívő lélekbe, meghatottság a szívbe: erősödik a hit!

Itt szeretnek a lourdesi zarándokok tartózkodni, de ide hozzák rendszeren a betegeket is. A szegény betegek is itt szeretnek legjobban időzni fekvő-, vagy ülő-ágyukban. Igen természetesen. Itt látják a boldogságos szűz Máriának gyönyörű szobrát, mely a megjelenés helyén és alakjában mutatja a boldogságos szűz Mária irgalmas szeretetét. Hány sóhaj, hány fohász, hány bizalmas kérés hangzik itt el, ki tudná igazán följegyezni. Ha az egészségesek lelkesült bizalommal kérik a szép Szüzet, mennyivel nagyobb lehet a betegek kérése, könyörgése, kik talán testben is, meg lélekben is betegek. Meghatja itt Lourdesban az ember lelkét, ha egy-egy ilyen beteget lát imádkozni bizalommal, áhitattal. Itt látja az ember, hogyan tud imádkozni az igazán nagy bajban szenvedő ember ahhoz, a kitől isteni hite alapján egyedül várja a biztos segítséget testben vagy lélekben, esetleg mindkettőben. Ekkora bizalmat még nem láttam életemben. Soha ekkora erővel nem láttam még kitörni a szent elragadtatást. A szegény betegek áhitatos arcza elárulja,

hogy rendületlen a hitük, hogy törhetetlen a bizalmuk a betegek gyógyítójában, az Isten szent és hatalmas Anyjában. Itt igazán beszélnek a szemek könnyei. Szent meghatottság, de egyúttal a szent s erős hit is leolvasható az arczokról. E szegény betegek már akkor jöttek ide, a mikor már nem volt számukra emberi, orvosi segítség sehol e világon. A hol az ember már tehetetlen, ott a boldogságos szűz Mária még mindig tud is, akar is segíteni, ha igazán egeket ostromló módon kérik a betegek. Senki nem tud úgy imádkozni, mint az a beteg, aki immár egyedül csak Isten szent Anyjától vár segítséget. Emberi kéz s ész nem segít; szűz Mária még mindig tud is, akar is segíteni. De ezt a segítséget föltétlenül várja is a szegény beteg. Itt nyilatkozik meg az a tántoríthatatlan hit, a melyről az isteni Üdvözítő mondotta, hogy hegyeket lehet vele egyik helyről a másokra áthelyezni.

Lourdesi víz és a betegek.

És e betegek ott időznek a barlang előtt órákig. Innét viszik őket a fürdőházba, hol

külön helyiségekben fürdenek a nő- és külön a férfibetegek. Naponként kétszer fürödhetnek Lourdesban a betegek: d. e. 9 órakor és d. u. 2 órakor. Ilyenkor tehát a barlang elől a betegeket elviszik a fürdőházba. Rendszerint van minden egyes betegnek valami rokona vele, de ha nem volna is, vannak Lourdesban jó lelkek, a kik kész örömmel állanak ilyenkor rendelkezésre. Az ájtatoskodók közül férfiak és nők, papok és hívők szívesen emelik föl a beteg kocsijának rudját, hogy a kijelölt időben segítsék őket a fürdőházhoz. Ott mindenki érzi, hogy a beteg a legnyomorultabb testvére az egészségesnek, a kin minden kitelhető módon segíteni kell. Az igazi testvéri szeretet alapján, ha sohase látta is azt a beteget, a kit a fürdőhöz kell vinni, vagy a kocsiján szállítani: ott áll és szívesen nyújtja segítségét szűz Mária nevében s az ő nagy tiszteletére. A krisztusi szeretet és testvériség itt valóban megtalálható a maga nagyszerűségében.

A fürdőházak szintén be vannak kerítve rácscsal. A mint ezen belülvezették a beteget,

kiemelik kocsijából, illetve ágyából és vagy úgy viszik, ha maga nem tud menni, vagy vezetik, hogy bejuthasson a fürdőhelyiségbe. Ezen rács körül rendszeren igen sokan vannak és szemlélik a bevitt beteget, hogy csakugyan élő tanuk lehessenek, ha esetleg meggyógyul a csodálatos vízben. Sokszor megtörténik ugyanis, hogy a kit két-három ember tudott csak beszállítani a vízbe, az a saját erejével, teljesen meggyógyulva, a saját lábán, épen s egészségesen jön ki onnét. Ekkor azután megrendítő örömben zúg fel a tömeg lelkesedése, mely az eget éri. A nép lelkesedésénél csak a meggyógyulttöreme nagyobb és elragadóbb. Sok csoda történt már Lourdesban, de mégis minden egyes újabb csoda újabban megrázza, megrendíti az embereket. Elemi erővel tör ki ilyenkor s hat át mindent a meghatottság árja.

A lourdesi víz a betegeken kívül az egészségeseknek is megközelíthető, a mikor a betegek nem használják. Én például háromszor fürödtem a kegyeletes vízben. A fürdőigazgató szívesen megengedi előzetes bejelentésre

és kérésre bárkinek a fürdő használatát. Meghatottsággal történik ez is.

A forrás és a fürdőház között vannak a csapok, melyek körül állandóan vannak ájtatoskodók. E csapok megnyitásra rögtön bőven adják a vizet. Sok zarándok visz innen magával lourdesi vizet a nagy világ különféle helyére. Rendesen ivásra, de bizonyos arczmosakodásra is föl szokták használni. Azonban mindig kegyelettel, benső meghatottsággal történik e víz használata.

A szent víz helyiségeivel átellenben, a templomtól balra van az *orvosok* hivatalos *irodája*, hova minden egyes beteget bevisznek, mikor Lourdesba jön, hogy megvizsgálhassák és betegségéről kiállíthassák a hivatalos bizonyítványt. Ugyancsak ezen orvosok vizsgálják meg gyógyulás esetén is az illetőt, hogy ugyanezen orvosok ismét hivatalosan is bizonyítsák a beteg teljes, esetleg részleges meggyógyulását. Lourdesban minden ámitás vagy csalás teljesen ki van zárva. A legszigorúbb felügyelet alatt állanak maguk az orvosok is. Különben is van itt katolikus,

nem katolikus, sőt zsidó orvos is, a kinek szintén meg kell állapítani a vizsgálat eredményét, a közös eredményt a saját véleményével igazolni a saját meggyőződése szerint. A betegeket tisztán orvostanilag nem egy orvos vizsgálja meg csupán, hanem több is; és mindannyian aláírják orvosi tudásuk s meggyőződésük alapján a kiadott bizonyítványt. A szuggerálás is teljesen ki van zárva. Mert vagy nem gyógyult meg teljesen a beteg és akkor semmi módon, semmi áron nem állítanak ki bizonyítványt, vagy meggyógyult és akkor kénytelen kiadni s aláírni a hivatalos tanuságtételt minden egyes orvos. Egyébként a lourdesi orvosok bizonyítványát bárhol, bármely orvos megczáfolhatná és bizonyosan meg is czáfolná, ha lehetséges volna. És főleg a mai időben ezer örömmel tennék ezt, ha csakugyan tudnának ilyet fölmutatni. De ilyen eddigelé komolyan még nem, legfőlebb rosszakarátú ráfogással történt. Már évekkel ezelőtt a híres Lassère Henrik könyvében elbeszélte csodák megczáfolására fölszólították a világ orvosait, sőt egy bizonyos

Artus E. nevű előkelő francia 15.000 korona értékű összeget ajánlott föl annak, a ki megtud komoly alapossággal czáfolni csak egyet is azon csodák közül, a melyeket Lassère Lourdesről írt híres könyvében elmondott.

Lassère világhírű munkája után már ismét több száz csoda történt Lourdesban, a melyekről igen érdekesen és meghatóan szól a lourdesi barlangújság — Grotta-lap — a mely minden héten egyszer jelenik meg s jelentést hoz a heti eseményekről és jelenségekről. Igen érdekes volna ezen újságot Magyarországon is járatni, hadd látnók mi magyarok is, hány csoda történik hetenként, havonként és évenként, s kik zarándokolnak, minő ájtatosságokat végeznek Lourdesban. A lourdesi csodák száma igen nagy. Mindenütt a világon vannak, a kik akár Lourdesban, akár másutt, de a lourdesi víz használata útján gyógyultak meg szűz Mária mennyei segítségével s Istentől kapott erejével. Nálunk Magyarországon is többen vannak, a kik így tapasztalták a lourdesi Boldogasszony hatalmát és szeretetét. Lehet ugyan olyan gyógyulás is Lourdesban,

mely nem valódi, vagy csak kisebb jellegű, de a mai orvosi technika és szigorú, pontos berendezésnél nem lehetne csak egy napig is félrevezetni ilyen csalással az emberiséget. Hiszen mi sincs könnyebb, mint fölfedezni az ilyen ámitást, a melyre mindenütt és mindenkor rá lehetne mutatni nemcsak orvosoknak, hanem magánembereknek is. És ma, mikor a katolikus vallás ellenei minden lehető módon azt akarják kimutatni, hogy a katolikus anyaszentegyház nem felel meg többé a modern kulturának, előkelő műveltségnek, társadalmi és egyéni fölfogásnak: mi sem volna jobb ezen emberek részére, mint rámutatni arra, miképen igyekeznek csakugyan rászedni a papok, esetleg a szerintük lekenyerezett orvosok ilyen módon a szegény emberiséget. Egy pillanatra sem maradhatna az ilyen csalás titokban. Ez teljesen ki van zárva.

A lourdesi csodáknál megáll az ember esze. Lourdesban vagy hívővé lesz az ember, vagy úgy jár teljesen, mint jártak a zsidó főpapok és farizeusok Krisztus Urunk idejében, a kik látták az Üdvözítő csodáit, de

bűnös megátalkodottságukban megrögzöttek ördögi tagadásukban és mindent konokul tagadtak és félremagyaráztak. De a kiben van jóakarát s nem zárkózik el teljesen a hit s a kegyelem elől, azt megrázza az, a mit Lourdesban lát és tapasztal. Lourdesban vagy hívő lélekké lesz az ember, vagy ördögi gonoszszá, a kinek még az élő Isten sem számít, mert még annak sem hisz, annak is ellene mond.

Sokan hitetlenül mentek Lourdesba, tisztán emberi kíváncsiságból s mint hívők távoztak onnét boldogan. Lourdes a kegyelem helye valóban. Van még Lourdesban egy nagy zarándokház, egy nagy épület a papok részére.

Szentségi körmenet.

Lourdesban minden hely, minden pillanat újabb meglepetést szerez az embernek. Ott minden jobban hat az emberi szívre és lélekre, mint egyebütt, mert Lourdes a kegyelem helye. Rendkívüli hatással volt még rám a *szentségi körmenet*.

A szentségi körmenet alatt a mi isteni hitünk igazságainak fenségét és mélységét, a

vallás erejének fölmagasztosító hatását és fényét, e kettőben a lélek és szív égből eredt boldogságát oly bensőleg, oly elragadóan éreztem, mint soha, sehol azelőtt. Ezen elragadtatásom talán még annál is nagyobb volt, a mit első szentmisémnél éreztem. Valóságos zokogás fogott el, mikor Nagyboldogasszony napján délután a szentségi körmenetnek részes tagja lehettem. Mintha nem is e földön lettem volna, vagy mintha valami kiemelt volna testem nehéz bilincseiből, mintha fölrepült volna az én lelkem az ég boldog honába: oly átható öröm, boldogság fogott el, zokogásban, a szív édes lelkesedésében olvadt föl hitem. Az ezrekre menő körmenetben alig van egy-két száraz szem, valami benső elragadtatás tölt el mindenkit a szentségi körmenet alatt.

Nem föltétlenül szükségesek az ilyen érezhető boldogságok a lelki élet bizonyosságául; de emberek lévén, az ilyen pillanatok föl-emelő hatása és emlékezete újból és újból megerősít bennünket szent hitünk isteni tanai-ban és a mennyek kimondhatatlan örömei után

való vágyódásban. És ez nagyon üdvös lelki életünkre.

A szentségi körmenet Lourdesban rendszeren délután négy órakor kezdődik. Gyülekezés erre a barlangnál van, hova elhosszú a betegek is kocsijukban mind, hogy ezek is résztvegyenek a körmenetben. Elhosszú ide a legméltóságosabb *Oltáriszentséget* is. A barlangnál megkezdett rövid imádság után lámpát, illetve gyertyát tartva a kézben, megindul a menet áhítatos énekek között, páros rendben. Az Oltáriszentséget rendszeren a legnagyobb ottidőző zarándokcsapatnak méltóságban, vagy érdemekben legtekintélyesebb papja viszi. Az eget (baldakinum) a keleti népeknél szokásos díszernyő helyettesíti.

A megindult menet azon nyelven énekel, a melyet a legnagyobb ott időző zarándoklat beszél, a mint ezt már mondtuk. A menet egyenesen a Rozárium-templom elé megy, a hol a közönség a templom lépcsőzete előtt nagy négyszögalakú üres teret hagyva maga között, helyezkedik el. A papok a lépcsőzetre vonulnak föl, a betegeket kocsijukban a négy-

szög egyes oldalainál helyezik el, lábbal befelé. Megérkezik a Szentség is. Az ének erre elhallgat. Egy előimádkozó pap harsány szava után a nép litánia-szerű könyörgést mond, háromszor és mindig emelkedettebb hangon, mindig lelkesültebben ismételve mondja ugyanazon szavakat. A könyörgő imádság a következő:

Imádunk, Urunk Istenünk!*

Reménylünk benned, Urunk Istenünk!

Szeretünk téged, Urunk Istenünk!

Hozsanna, hozsanna, Dávid Fiának!

Áldott legyen, ki az Úr nevében jön!

Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!

Te vagy az én Uram és az én Istenem!

Örökké imádunk! (Adoremus in aeternum!)

Uram, mi hiszünk, de növelj a mi hitünket!

Te vagy a föltámadás és az élet!

Ments meg minket Jézus, mert elveszünk!

Uram, ha akarod, meggyógyíthatsz engem!

Uram, csak egy szót szólj és meggyógyulok!

Jézus, Mária Fia, irgalmazz nekünk!

Irgalmazz nekünk! (Parce nobis Domine!)

* Francziából fordítva. — A szemek könnyeznek.

Isten, jöjj a mi segítségünkre, siess a mi megmentésünkre!

Uram, a kít szeretsz, beteg! (Itt már könnyek tolnak a szemekbe és e könnyes szemek mindenünnen a betegekre irányulnak. Megható látvány valóban!)

Uram, add, hogy lássak!

Uram, add, hogy járjak!

Uram, add, hogy halljak!

Üdvözítőnk Anyja, könyörögj érettünk!

Betegek gyógyítója, könyörögj érettünk!

Mutasd meg, hogy Anyánk vagy! (Monstra, te esse Matrem!)

Míg ezen fohászokat, könyörgéseket lelkesült hangon és szive mélyéből mondja a nép, az Oltáriszentséggel a pap minden egyes beteg ágyához odamegy, megáll a beteg lábánál: kereszt alakban áldást mond és áldást ad a Szentséggel a betegre. Megható látvány!

A szegény betegek rendületlen hitük egész erejével imádkoznak és sírnak. Benső bizalmukban és elragadtatásukban majd mozdulatlanul néznek testi és lelki szemeikkel az előttük levő és őket megáldó, örökké élő,

mindenható Istenre, majd kezeiket kitárva, mondják hangos kiáltással a nép lelkesült imáját, majd fekvő helyükből fölemelkednek, hogy így közelebb juthassanak az élet és halál, az egészség és betegség örök adományozó Urához és Istenéhez.

A háromszorosan emelkedő és folyton lelkesedő könyörgés megostromolja az eget, áttör a felhők erején s akárhányszor rögtöni gyógyulást eredményez.

Ekkora és ilyen rendíthetetlen hittel, ily törhetetlen és átható bizalommal sehol sem találkoztam; így még nem láttam és nem hallottam imádkozni. Itt láthatja az ember, mekkora és milyen erejű az igaz hit! De azt is láthatja az ember, hogy a lélek és benne a hit hatalma százszor és ezerszer szilárdabb és áthatóbb, mélyebb és bensőbb a szegény betegekben, mint az egészségesekben. Csak a beteg tud igazán imádkozni!

Itt, az Isten közvetlen közelében, hol a szentséges Szív szent Anyjának kérésére, bőséges kegyelemforrásából megmérhetetlen mértékben hull a szenvedő emberiségre az

áldás, hol a szív és lélek benső gyógyulásai sokkal gyakoriabbak, mert szükségesebbek, mint a testéi: itt látja és érzi az ember igazán, hogy mi az Isten és hogy mi vele szemben az ember! Mekkora az Isten hatalma és mekkora az ember kicsisége!

Az Isten kimondhatatlan hatalma és megnevezhetetlen irgalma égi szeretettel emeli föl a nyomorult, szánandó és vergődő embert. Így a jó Istennel összehasonlítva, mégis Lourdesban az ember nem mint hitvány, muló és nyomorult teremtmény, de mint az Isten szentséges Szívének drága vérében megváltott, igaz boldogságra hivatott és a menny életének és boldogságának örökös ura látható. Itt érzi is az ember, a mit a hit világa és tana hirdet nekünk: óriási különbség a kegyelmi állapotban levő és a bűn undokságában fetrengő ember között.

Itt érzi és tudja az ember, mi is igazán az Isten és mik is vagyunk mi, emberek. Sehol nem látni talán ennyire a különbséget Isten és ember között, de viszont sehol nem érzi és látja az ember, mekkora jóság lakik az

örök Isten szentséges Szívében. A bűn undoksága és az erény szépsége itt tárul föl az ember előtt igazán nagy különbségében.

Teljesen és tökéletesen elkülönül Lourdesban a jó a rossztól, a mennyiben a jó fölmagasztosul, a gonosz elaljasul a kegyelmek helyén. Vagy megerősödik itt az ember lelke a jóban, vagy megrögződik a gonoszban. De ez nem megy olyan könnyen. Lourdesban minden zarándok számára rendkívüli kegyelmek állanak rendelkezésre. Isten bőségben nyújtja mindenkinek. A ki hajlandó bűneiből kiemelkedni és ezt megfogadni Istennek, az megtér Lourdesban, de igazán; a ki ellenben nem akarja elhagyni gonoszságát, az megmarad bűnében és arra Lourdes csak a kárhozat helye. Valóban sokaknak boldogsága, másoknak romlása Lourdes! Lourdesban élet és halál vív egymással örök csatát.

Lourdes tehát csak névleg a boldogságos szűz Máriának szentelt hely: tulajdonképen a Jézus szentséges Szívének édes otthona, mert itt ontja kegyelmeit bőséges áradatban minden megtérő bűnösnek. Hány megtérés tör-

ténhetett már Lourdesban, ki tudná megmondani?! A ki érti ezt, örüljön neki!

Lourdes mégis a boldogságos szűz Máriának szentelt hely. Érti és tudja az ember Lourdesban, hogy mi és ki is nekünk a bold. szűz Mária. A lourdesi Boldogasszony csodás ereje a csodás vízzel minden zarándok keblébe beszáll s hogy ott mit végez, mit eredményez, azt igazán a hívők milliói tudják csak megmondani. Szűz Mária, a mi szívünk és lelkünk Édesanyja, kézen fog bennünket, keblére ölel s elvisz isteni Fiához, hogy részünkre ő maga kérjen áldást és kegyelmet; bemutat neki, hogy ismerjen meg bennünket, ha talán még eddig nem akartunk magunk hozzá közeledni vagy féltünk tőle.

Szűz Mária Lourdesban a mi Anyánk, édesanyánk igazán! Az anyai szeretet nem ismer nemzetiségi-, rang- és korkülönbséget: a sziveket, helyesebben a lelkeket nézi csupán. A lelkek megtisztításának áldásos munkája itt valóban megható. Az a sok néma sóhajlás, mely Lourdesban a keblekből kitör, bűnbánó és büntörlő nagy munkát végez, de szűz

Mária által! A lelkek diadala és lelkesült egyesülése a legméltóságosabb Oltáriszentség örök Istenével, szűz Mária a mi drága Anyánk nagy munkája. A Bazilika-templomban majdnem egész délelőtt áldoznak a hivek, mert majdnem egész nap gyónnak a kriptában a gyóntatószékekben. Ez szűz Mária anyai szeretetének nagy műve. Szűz Mária tudja, mi a lélek értéke s ezt az emberrel is megismerteti. Lourdesban érezzük és tudjuk igazán: mi és ki nekünk a boldogságos szűz Mária!

Lourdesban még mást is érzünk és meg tudunk. Azt, mit ér a mi testünk a lelki összehasonlításban. A mily magasra emelkedik itt a lélek, ép oly mélyre süllyed a test vele szemben. Lourdesban élénken látja az ember, mit érnek és mit szereznek nekünk tulajdonképen a test hitvány örömei. De szépen látjuk azt is, mit jelent a test szenvedése az örök, lelki életre!

De az emberi test nemcsak rossznak, hanem a jónak is forrása lehet, ha igazán értéke szerint becsüljük és hivatása szerint használjuk. Ezért Lourdes egyúttal a test értékét is

a leghelyesebb módon ismerteti meg velünk. A test élete fokozhatja és fokozza is szükségképpen a lélek értékét és annak munkáját. A test a lélek szolgálatában, minden munkájában égi érdemeket nyerhet és nyer is minden esetre. Lourdesban látja tehát az ember helyes arányban a test megfékezésének nagy értékét is! A lélek uralkodjék, a test szolgáljon, a mint ezt különben már ezer évekkel előbb megmondották a régiek, a józan pogányok is. Annál kevésbé lehet tehát a keresztény emberben megfordítva, vagyis, hogy a test uralkodjék s a lélek szolgáljon. Becsüljük meg testünket, de csak érdeme s hivatása szerint, a lélek szolgálatában.

A szentségi körmenet Lourdes legmagasztosabb szertartása. Szűz Mária nem magától, hanem szent Fiának isteni erejében s erejével teszi és teheti a számtalan lelki és számos testi csodát. Ez utóbbi, a test gyógyulása, csak szükség esetén kísérorője, vagy mondjuk bizonyosága az elsőnek, a lelki megszentelődésnek. És ez a fő, erre törekszik leghelyesebben az ember Lourdesban.

Az Oltáriszentség örök Istenének, Jézus Krisztusnak szentséges Szive, itt folyton vigasztal, erősít; fölemel, gyógyít; békéltet, áld és megszentel szűz Mária kérésére. Egészen természetes, hogy a lourdesi szentségi körmenet a boldogságos szűz Mária legnagyobb öröme. Itt van igazán tere és alkalma, hogy a szivekhez férközzék, azokat megérintve, bennük bűnbánatot indítson: ez Lourdes igazi értéke! Hiszen Lourdesban is, mint mindenütt, a testi betegeknél sokkal nagyobb a lelki betegek száma. És minő betegek a lelkek! De a szentségi körmenet megható és könnyeket fakasztó szertartásai és ezek alatt a testi szemek könnyei, a lélek betegségének legbiztosabb gyógyítószeri. Lourdes igazán az irgalom forrása, de főleg a szentségi körmenetben! Itt teljesedik a szent Szűz kérő szava: Bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat! Bűnbánat ébred a szívben.

Lourdes környéke; Bernadette szülőháza.

A szentségi körmenet után meghatottság tölti be az ember szívét-lelkét még hosszú ideig. Ez a benső, megindult lelki állapot nagyon alkalmas arra, hogy félrevonuljon az ember és szemlélődjék a saját lelki ügye körül. Vizsgálja életét és életének egyes korait, hogy megnyiljanak a lélek szemei és lássanak tisztán a lélek birodalmában: bűnbánat, bűnbánat!

A szentségi körmenet után igen alkalmas, ha az ember fölmegy a szomszéd hegyre, hol Lourdesnek egyik különleges keresztútja van. A barlang fölött levő templomokkal szemben, hozzá egészen közel van egy középmagasságú hegy, melyen épült a jámbor hivek gazdag adományából a kálvária. Még eddig csak egy *stáció* készült el, de ez az egy oly csodás és meglepő, hogy talán a világon nincsen hozzá hasonló.

Ez az elkészült stáció Krisztus Urunkat ábrázolja Pilátus előtt. Az alakok — maga az Üdvözítő is — embernagyságúaknál nagyobbak és művészi kivitelűek s egészen különálló

szobrok; értékes márványból készültek. Maga az Üdvözítő egészen fehér ruhában, megkötözött kezekkel áll a kétkedő Pilátus előtt, kinek testtartása épen olyan, mint mikor azt kérdezte: mi az igazság? Mellette, jobbról és balról római katonák állanak szintén embernél nagyobb alakban és korhú, római ruhában, illetve fegyverzetben. A római katonaság egész viselete, fegyverzete, hadi jelvénye szépen tanulmányozható ezen alakokról. Pilátus feje fölött ott van a gyermekeket szoptató farkas, Rómának czimeres jelvénye és szimboluma.

Pilátus előtt ezen stációhoz egy szent lépcső vezet, melyen csak térdenállva szoktak felmenni a zarándokok. Hasonlít ezen lépcső a római szent lépcsőhöz, melyet Jeruzsálemből vittek oda s melyen Krisztus Urunk ment fel Pilátushoz szenvedése alatt, a melyen még megvannak azok a helyek, melyekre lehullott az Istenember szentséges vére. Ezen helyeken ezüst szögfej van, fölötte pedig üvegboriték. Ezen helyeket meg szokták csókolni, a kik térdenállva mennek fel ezen lépcsőn.

Nálunk Magyarországon is van több helyen ilyen szent lépcső. Így pld. Malaczkán is van a szent Ferencz-rendiek templomában.

A Bazilika templom erkélyéről, vagy innét a keresztút tetejéről szép kilátás nyílik Lourdes városára. A város fekvése igazán festői, megragadóan szép. A Pirenei hegyek lejtőjén és völgyében, Franciaország déli részén terül el. Igen nagy mindenfelé a tisztaság, a csinosság a városban. Több utcája van. Az utak, az utcák, a házak újak, modernek. Majdnem minden ház szálloda, hôtél, melyek alsó, utcai helyiségei kegyeletes tárgyak eladására vannak berendezve. Mindenfelé bolthelyiségek találhatóak, melyekben elég jutányosan lehet bevásárlásokat eszközölni. Olvasók, képek, szobrok s egyéb dísz tárgyak rendkívüli mennyiségben és kivitelben kaphatók. A bevásárlást legtanácsosabb, hacsak lehetséges, nagyobb mennyiségben egy helyen megtenni, mert így határozottan olcsóbban jut hozzájuk az idegen. A beszerzett kegytárgyakra a templomokban minden órában adnak áldást, de külön is könnyen megkapható, ha felkéri

erre az ember az ottlevő helyipapokat. A pap-ság rendkívül figyelmes minden téren. — Lourdesban az egyházi teendőket azelőtt szerzetesek végezték, most azonban világi papok kezelése alatt áll, mert a szerzeteseket kiűzték mindenünnen Franciaországból. A lourdesi papok most egy külön házban, közösen élnek és egész nap a templomban tartózkodnak, hogy mindenkinek minden pillanatban rendelkezésére állhassanak. Lourdes lakossága is szeretetreméltó, előzékeny s figyelmes a zarándokok iránt.

***

Lourdesnak a barlang s templomok után kiváló nevezetessége a *Soubirous-család háza*. Ide minden zarándok elmegy; megtekinti azt a szegényes, egyszerű, többé-kevésbé rozoga házacskát, melyben a Soubirous-család lakott s részben lakik ma is. Itt született, itt nevelkedett Bernadette, az áldottlelkű s boldog-emplékű leány. Ezen szegényes házacskában növekedett tehát testben és lélekben ez a boldog leányka, a kit az ég hatalmas Királynéja tizennyolcz megjelenésre méltatott.

Ime, az egyház tanai szerint a legszentebb s legmagasztosabb igazságok megférnek ezen szegényes lakban, sőt épen itt élnek s virágoznak azon szent és tiszta erkölcsök, a melyek lehozzák az egek szeretetét a földre.

Áhítatos kegyelettel mentem én is be ezen lakocskába. Földszintes, nyomott, alacsony a ház, melynek kis arányai szegényes körülményeket árulnak el. Kis szobák s konyha látható.

Az egyik szoba megőrizte teljesen azt a berendezést, melyben Bernadette született. Az ágy, melyben e szerencsés halandó aludni szokott, teljesen azon állapotban van, magasra rakott ágyneművel, a hogyan szokás volt e jámbor családnál. Meghatottan szemléltem e szobát., hova most messze országokból zarándokolnak el ezrek és ezrek, kor, rang s nemzetiségi különbség nélkül. Ide minden zarándok eljön gróf vagy koldus, tudós vagy tudatlan — s szive kegyeletes áhitattal telik meg ezen egyszerű falak között. — A ház többi részeiben most kegytárgyakat árul Bernadette-nek egy bátyja és egy huga. A ház ma Bernadette fitestvéreé; a szülők már meghaltak.

Bernadette.

Én Bernadette nővérével beszéltem, a ki, a mint nekem mondotta, nem ismerte Bernadettet. De arczán s magatartásán alázatos

meghatottság ömlött el. Beszélgettem vele egy kis ideig, majd vettem tőle emlékül egy értékesebb tárgyat. Osztogatnak itt egy képet is, Bernadette gyermekarczképét. Én is kegyelettel őrzöm e képet, mely most már az égben boldog Bernadett-et ábrázolja.

Bernadette ugyanis apáczává lett. Rövid élet, de hosszú, nehéz szenvedés után megszűnt dobogni a szív, mely szent érzelmekben hevült a bold. szűz Máriáért; kialudtak a szemek, melyek a földi testben méltók voltak látni az egek Királynőjét, elszállt a lélek, melynek szépsége és tisztasága a földre hozta le az Istennek Anyját. E földön testben élt lelki életet, most már lélekben él szeretetéletet. Itt szenvedett üldözést, betegséget; most már mindez teljesen elmúlt; boldog örökké — és imádkozik értünk. — Ha most letekint a magas égből szűz Máriának e kedves gyermeke: örömmel láthatja, mivé lett Lourdes, mivé tette a bold. szűz Mária az ő közvetítésével. Bernadette már boldog az égben, mert e földön hitt és szenvedett. Ott van, hova mi is lelkünk egész erejével törekszünk.

A Soubirous-család háza a mai Lourdes egyik főnevezetessége. Mennyi hit, mennyi lelkesedés gyult már ki innét, e rozoga falak közül. A ki megtekinti ezen kisdud épületet, annak lelke megtelik hittel s mélységes Mária-tisztelettel.

Örömmel gondolok én is e kisdud házikóra, melynek rejtett családi élete annyi ezer és millió embernek adott Bernadette szentsége útján hitéletet.

E házból és háztól legjobb, ha az ember egyenesen a templomokba, esetleg a barlanghoz megy, hogy fellelkesült érzelmeinek szabad folyást engedjen. Bernadette égő lelkesültsége szállja meg a hívő lelket s lángol a kebelben a forró s égő érzelem szűz Mária iránt.

De Lourdesből más emlékeim is kedvesek. Soha nem mosódik el lelkemből egy egyszerű kis jelenet, melynek szerzője két nimesi fiúcska volt. Szívesen s gyakran gondolok erre is vissza s mindig meg hat ennek a kedves, egyszerű jelenetnek emléke.

Érdekes találkozások.

A mint Nagyboldogasszony napján szentmisém után lejöttem a Bazilika lépcsőjén a tömeg közé, egyszer csak elém áll két csinos arczú s előkelő ruhájú ifjú. Az egyik lehetett 13, a másik 14 éves. Kértek valamire. Megkérdeztem, hová valók. Megmondták, hogy Nimes városiak s hogy kedves szüleik társaságában jöttek e nagy napra Lourdesba. Szokása már családjuknak, hogy ilyen nagy Mária-ünnepen eljönnek Lourdesba valamennyien szűz Mária iránt való nagy tiszteletből. Most is itt vannak szüleik is. Megmondották azután, hogy gimnáziumba járnak; az egyik IV., a másik III. osztályba.

Arra kértek engem ezen kedves s szelid arczú fiúk, áldjam meg kis olvasójukat s közben tartották felém; mert a mint mondák, mindennap el szokták mondani. Ők sokat hallottak már szent Bernát rendjéről, a ciszterciekről s igen nagyra vennék, ha egy ciszterczi pap adna áldást kedves olvasójukra. Én vonakodtam az elém tartott olvasók megál-

dásától, mert nekem ehhez külön engedélyem nem volt. De a fiúk csak kértek, könyörögtek. Én azonban nem mertem megtenni, a mire hatalmam nem volt. Nagy szomorúságot okoztam tudom e fiúknak. Csak később gondoltam rá, hogy ha nem volt is külön hatalmam, azért adhattam volna papi áldást e jólelkű ifjak olvasóira, hogy megnyugtassam őket.

Egyúttal megkérdezték tőlem, miséztem-e már, mert ők szívesen teljesítenének oltárszolgálatot nekem szentmisémnél. Ismét elszomorodtak, mikor megmondtam nekik, hogy már elvégeztem szentmisémet. Másnapra kértem szíves szolgálatukat, de kijelentették, hogy nem maradnak Lourdesban, tehát nem tehetik. Sajnáltam én is, ők is.

Igen jól hatott rám e jólelkű fiúk szíves buzgósága e kisdéd jelenetben. Bár a magyar fiúk is elmondanák naponként a szent olvasót! Ujabb tanuság e két nimesi fiú lelkes buzgósága arra, hogy bár Franciaország kiűzte a szerzeteseket és az egyházat kizárta kebeléből: mégis vannak jó családok,

jó gyermekek, kik szent lelkesedéssel ragaszkodnak hitükhöz, kik lelkük ügyét szeretettel s buzgón ápolják s örömmel tisztelik a boldogságos szűz Máriát.

Még egy érdekes beszédem akadt egy francia családdal. A barlang előtt soká térdeltünk egymás mellett. Azután felkeltünk s ismét ugyanegy helyre mentünk, a kegyeletes vízcsapokhoz. Itt szóba elegyedtek velem. Beszéltem nekik Magyarországról, ők kérdeztek Ausztriáról. Megmagyaráztam nekik, mit akar a magyar nemzet s miért vagyunk szöges ellentétben politikai tekintetben. Csodálkoztak beszédemen, de a mikor megértettek, helyeselték kívánságainkat.

A mint így beszélgettünk, én meg a francia viszonyokra tettem czélzást. Rendkívül mély sajnálattal emlegették az ő országuk viszonyait is. De mégis biztak Istenben s a boldogságos szűz Máriában, a ki annyira kitüntette Lourdest s benne Franciaországot. Így beszélgettünk s lassan szöve a beszéd fonalát, végre bizonyos önérzettel emlegették, mennyire szereti a francia népet a boldog-

ságos szűz Mária. — Ime ez a sok csoda mind náluk történik. Az egész világ hívői hosszú, fáradságos út után is készek Franciaországba, Lourdesba utazni. Milyen nagy dicsősége ez a francia nemzetnek!

Igen — mondom én — de épen olyanformán vannak s lesznek a francziák, mint az Üdvözítő idejében a farizeusok s általán a zsidók. Ezek közül való volt a világ Megváltója, de minden más népnek nagyobb boldogságot hozott az Istenfia, mint a zsidóknak, a mennyiben közülök sokan nem tértek meg, pedig látták szemeik az Üdvözítőt és csodáit. Így vannak a francziák is. — Csakugyan igaz volt e hasonlat. A család is szomorúan igazolta szavaimat.

Többször elegyedtem még hosszabb-rövidebb beszédbe francziákkal és spanyolokkal. Igen kedvesek, előzékenyek voltak Lourdesban mindannyian. Örömmel hívtak meg magukhoz, az egyik Bretagne-ba, a másik Cordovába. Talán még felkeresem őket idővel szives meghívásukra.

Lourdesban minden világrészből voltak

ájtatoskodók. Ismét és ismét felemelt a mi isteni, szent vallásunk egységének gondolata. Hazánk, nyelvünk, viszonyaink mások és különbözők, de hitünk egy, az igaz katolikus hit. Egy alapon tiszteljük a boldogságos szűz Máriát. Ime, itt egyesültünk, találkoztunk e nagy tiszteletben azokkal, kikkel soha nem, legföljebb majd a mennyországban találkozunk azért, mert hittünk az élő Istenben, mert tiszteltük szűz Máriát is mindenekfölött, mert bűnbánatot tartottunk!

Lourdesban a lakásviszonyok is elég kedvezők. Egyéb ilyen nagy helyeken rendesen óriási drága az élet. Lourdesban ez nem tapasztalható. Mérsékelt árakon lehet szerezni lakást és pedig csinosat és tisztát. Az étkezés sem drága, izletes és rendesen elég bő mennyiségű. A főétkezés rendesen este van, mint a francziáknál ez szokásos. Én három és fél-napi lourdesi tartózkodásom alatt lakásért, étkekért, kiszolgálásért stb. fizettem 18 koronát. Ez valóban nem sok, sőt kevés. A lakosság nyelve természetesen franczia, de németül is sok helyen beszélnek.

Az utczákon kiabáló elárusítók sem olyan kiméletlenek, mint például Rómában, a hol alig tud az ember megszabadulni egy-egy ilyen utczai kiabáló gyerektől. Lourdesban általában szerényebbek, előzékenyebbek az emberek. A barlang körül ilyen elárusítók nincsenek is; csupán a város utczáin. Kisebb-nagyobb komédiás-látványosságok is vannak Lourdesban, de ezek is mind a megjelenésre vonatkoznak s érdekesek.

Lourdeshez a vonat is nagyon közel van. Alig 5—6 percznyire fekszik a várostól az állomás, hova villanyoson juthat legkönnyebben az ember. Van is ennek dolga.

A csoda leirása.

Lourdesi emlékeim egész életemnek legkedvesebben őrzött kincsei. Sokszor és sokat gondolok vissza arra a három és fél napra, a melyet Lourdesban töltöttem. Sok meglepetést szerzett nekem Lourdes, de mind-ezen kedves emlékei között mégis az a csoda a legmeghatóbb, mely az én jelenlétemkor történt, a melynek nem voltam ugyan szemta-

nuja, de mégis részese lehettem annak a hatásnak, melyet a lelkek mélyén előidézett.

Ez a csoda Nagyboldogasszony-napja előtt való este történt, a szokásos fáklyás körmenet alkalmával. E csoda örökre lelkembe véssődött és örökre szerencsésnek érzem s mondom magam, hogy a jó Isten, az én jó égi Anyám kérésére megengedte, hogy ezen csoda az én jelenlétemben történhetett. Meghatottság fog el most is, valahányszor eszembe jut, vagy a mikor róla gondolkodom, vagy beszélek. Egy ilyen nagy hatás alól soha nem tudja magát kivonni az ember, ha hite eleven, élénk, igazi. Egy leány gyógyult meg, ki eddig két mankón járt.

Én beszéltem a meggyógyult leánynyal, vittem mankóját, ott mentem mellette, közvetlen közelben: láttam szemeinek ragyogását, lényének átszellemült meghatottságát, lelkének sugárzó boldogságát. Mi, az ő környezetében, vele együtt, egyenlő arányban lelkendeztünk; meghatottságunk, mely ő róla mi reánk is átsugárzott, átjárta testünket, — lelkünket. A benső ihletettséget leírni lehetetlen.

Felhangzott a «Magnificat», majd a «Te Deum!», latinul! Egyszer, kétszer, háromszor és mindig nagyobb, bensőbb, lelkesebb volt a hang, a szó, az öröm, a meghatottság, a boldogság szívünkben, lelkünkben, hitünk alapján.

Lelkendezett a nagy tömeg, a hívő sereg, a Máriát tisztelő nemzetek gyermekeiből alakulva, kik ide összesereglettek, hogy üdvözöljék, köszöntsék szívükből-lelkükből a bold.szűz Máriát. Boldog örömben úszott az a húsz-ezer ember ott a meggyógyult leány körül; éreztük és értettük, ki nekünk a bold. szűz Mária, a ki ennyire szereti az embert! De éreztük azt is, ki nekünk az égben a bold. szent Szűz, a kinek hatalma, ime megnyilatkozott erőben, csodában, mely meghaladja a természet és az emberi tudomány összes törvényét; hatalomban, mely a világ összes hatalmasságánál százszorta, ezerszerte nagyobb. Megrendül valóban az ember, mintha már nem is e világról való volna! Mintha mennybe ragadtatott volna! Csak a lélek uralmát, a hit erejét, szűz Mária megnyilatkozott sze-

retetét látta és érezte mindenki szívében-lelkében Lourdesban. Francia, német, spanyol, olasz és magyar, ime egyesült szűz Mária tiszteletében és dicsőítésében. De még milyen dicsőítésében! A mi isteni hitünkben nincs, nem lehet választófal népek s nemzetek közt, ez felmagasztosítja és egyesíti a nemzeteket és egyedeket.

Elindultunk körmenetre fáklyákkal, lámpákkal, gyertyákkal augusztus 14-én, vasárnap este is, mint rendesen. E napon nagyobb volt lelkünk meghatottsága, mint egyéb alkalmakkor, hisz másnap Nagyboldogasszony ünnepe következett s az ünnep már előre meghatott bennünket. Velünk jött két mankóján és ápoló rokonainak segítségével *Zinz Melánia* is, egy négy év óta beteg leány, a ki a strassburgi nagy zarándoklattal jött Lourdesba. Ő maga mondotta el nekem meggyógyulása után, hogy egyszer már volt Lourdesban, ezelőtt két évvel, de nem gyógyult meg nehéz lábbajából, mely négy évvel előbb lefolyt nagy, belső betegségének maradványa lett. Az első két évben, a mikor

nagy, életveszélyes bajától megszabadult már valahogy, ágyban fekvő beteg volt, mert a lábára állani semmi módon nem tudott, a második két évben felkelt egy keveset, de csak két mankójával tudott menni a szobában és a ház körül nehezen. Hite ismét elhozta ide, Lourdesba és most – meggyógyult.

Vasárnap már könnyebben érezte magát, de annál bensőbben imádkozott. Délután ott volt a szentségi körmeneten is s mélyen elmerült áhítatában, fogadta és lelkesen kérte az Úr Jézus szent áldását az Oltáriszentségben. Itt ismét érzett valami kisebb javulást s örömet magában. Délután megfürdött szokás szerint nagy áhítattal. Én láttam eme beteg leányt és meghatott valóban mély elmerülése és lelki buzgalma.

Igy minden közbülső eszközt felhasználva és benső imával megerősítve, Istenben és szent Anyjában bizva, megindult két mankójával, rokona segítségével. Már az is föltűnő volt, hogy most, ha két mankóján is, de meg mert indulni. Ekkora utat még úgy sem tett

meg négy év óta. Már ez maga meglepetés számba jöhetett bátran. Csodálták is környezői. De nem szóltak senkinek, várták Istenbe vetett bizalommal és buzgó imádsággal, mi fog bekövetkezni. Én nem voltam messze tőle a körmenetben, de nem tudtam ekkor még semmit sem ezen eseményről.

A körmenet tehát egészen természetesen és rendesen megindult augusztus 14-én este 8 órakor. Egészen természetes, hogy e napon sokkal többen voltunk, mint a megelőzőn. Ezen nagy ünnepre igen sokan zarándokoltak a közellevő francziák és spanyolok közül Lourdesba, hisz a másnapi nagy ünnep méltó megünneplésére részükre ez volt a legtermészetesebb módozat. Ezen körmeneten tehát különösen sokan vettek részt.

Megható volt valóban látni ezt a nagyszámú embertömeget, a kiknek a szívében, minden egyesében, ott volt a Mária-tisztelet élénk melege és hatalmas ereje. E napon négyesével mentünk és mégis alig ért véget a meginduló és haladó, égő kigyóvonal. Hangzott az ének lelkesen, bensőleg, elraga-

dóan. Mindenki szivéből és lelkéből énekelt. Senkinek nem volt más gondolata s érzelme, mint hogy most egyesüljön e nagy néptömeg imájával, énekével és szívével fent az égben, hova minden ima száll. Az eget ostromolta meg ezen hatalmas embertömeg éneke és imádsága. Mindenesetre kedve telt ebben az élő Istennek és szent Anyjának, a mikor onnét a magas égből letekintettek és látták, mint teljesedett be ezen alkalommal is, a mit a bold. szűz Mária kívánt Bernadette által az emberiségtől: óhajtom, hogy ide sokan jöjjenek körmenetben. Itt voltunk csakugyan s dicsőítettük azt, a kit maga az Isten dicsőített meg, mikor felvitte halála után az égbe testében és lelkében, hogy érdemei alapján a mennyország Királynéja legyen. De most Lourdesban a föld édesanyja is volt a bold. szűz Mária. Óhózzá fordult az összesereglett nagyszámú hívő lélek, kérte segítségét, szeretetét, jóságát. És nem kérte hiába, a mint a következmény megmutatta. Testi gyógyulás is történt, de hány lelki megtérés, megtisztulás volt ezen nagy estének, fáklyás

körmenetnek szerencsés következménye, ki tudná igazán megmondani.

Meghatott bennünket ezen gyönyörű estén a három óriási templomnak és tornyának tündéri kivilágítása is. Soha ilyen fényt nem láttam, pedig itthon Magyarországon is volt nem egy alkalommal módom gyönyörködni egyes nagy kivilágításokban. Ilyen volt például a millennáris nagy kivilágítás, ilyen volt uralkodó királyunk jubileuma alkalmával előbb; de ez a lourdesi fölülmult minden eddig látott, tüntető kivilágítást. De nemcsak a templom és a grotta, maga a város is gyönyörű illuminácziót rendezett a nagy nap alkalmával szűz Mária tiszteletére. Mindenütt, amerre a szem ellátott, fény és ragyogás, csillogás és tündöklés. E kisebb-nagyobb ragyogások mind jól illettek a mi lelkünk ünnepi hangulatához.

Az apró villanylámpák ezrei és ragyogásai szimbolumai, hasonmásai voltak annak a ragyogásnak, mely azon nagyszámu hívő lelkében gyult ki, fénylett és tündöklött az isteni hit alapján. Jól hatott ránk az a gon-

dolat, hogy kezünkben a kisdéd gyertyák pislogása, a templomon és tornyon, valamint a városban levő villanylámpák ragyogása lelkünkben a hit eleven fényével együtt hirdette szűz Mária tiszteletét, dicsőítette, magasztalta az édes jó Anyát e széles világon, a kit az igaz Isten akaratából és parancsára Gábor arkangyal is dicsőített. Most csakugyan bekövetkezett, a mit a Szentírásban mond a bold. szűz Mária: boldognak hirdetnek engem az összes nemzetek. Most Lourdesban ez csakugyan megtörtént. De hányszor ismétlődik az ilyen körmenetek alkalmával! Ugyancsak szerencsés, a ki ilyen nagy tüntető körmenetnek tagja lehetett valamikor. Ezt a hatást nem feledi el soha. Én sem feledem el.

A körmenet haladt tovább és tovább.

A mint így haladtunk, a környezet lelki öröme és meghatottságára mindig bátrabban lépkedett a mi betegünk is két mankóján. Mikor azután a templom előtt levő térnek azon helyére érkeztünk, a hol egy nagy lourdesi koronázott szobor áll egy oszlopon,

hirtelen és váratlan meglepetést okozva — fel-emelte egyik mankóját és — ment egy mankóval!

A lelki meghatottságnak, benső megindulásnak újabb ereje futott végig rögtön a környezetben. Ez már maga csoda volt, mely megrendíti és megfélemlíti az embert. Mi azonban, a kik egy kissé távolabb voltunk, mit sem tudtunk ezen eseményről; hangzott buzgón az ének tovább sok ezer ajakról, sok ezer lélekből, hittel, reménnyel és szeretettel: Ave, Ave, Ave Mária! Azt az áhítatot, mely a hívők szívében-lelkében honolt ezen alkalommal, szépen fejezte ki a lelkes ének hangja. Haladtunk előre komoly buzgalommal és szent lelkesedéssel.

A mint a szobor másik oldalához értünk visszajövet, — hirtelen még váratlanabb meglepetést okozva környezetének — — fel-emelte másik mankóját is és ment egyedül, szűz Máriára támaszkodva.

Csoda! Valóban csoda!

A négy év óta beteg leány, a ki két évig mozdulatlanúl feküdt ágyában, kettőig pedig

csak két mankón tudott menni egy keveset a ház körül: ime, most teljesen egyedül megy, halad!

Nincsen szüksége külső támaszra, hogy megtegye az út hátralévő részét, a szobortól vissza a templomig, illetve a grottáig!

Ki magyarázza meg a csodát? A boldogságos szűz Mária Istentől nyert ereje, semmi más, a mi itt megnyilatkozott közöttünk!

Csoda! Valóban csoda!

Hatalmas hullámokban jutott e csoda hira a hivek ezreinek szívéhez-lelkéhez. Mindenki égő vágygyal kívánta tudni a most történt nagy esemény részleteit.

Felharsant az ének; a szívek éneke, a lelkek szava: Magnificat!

Megisméltődött az ének, a szívek éneke, a lelkek szava: Te Deum laudamus: Téged Isten dicsérünk. — Csakugyan szent ének volt ez, mely most tört elő a keblek mélyéből!

Ismét és ismét hangzott az ének és mindig újabb erővel, lelkesedéssel.

Soha ilyen éneket, ilyen dicsőséges, szívek-vesék, csontok-velők mélyéig ható és onnét

származó éneket nem hallottam életemben. De bizonyára nem is fogok hallani soha sehol! Boldog éneklés volt ez!

Éreztük, hogy az Isten szent lelke van közöttünk! Éreztük, hogy a bold. szűz Mária nagy hatalma megnyilatkozott!

Sírtunk! Ölelkeztünk! Szent volt a mi örömünk! Ki tudná azt igazán leírni!?

Elragadó volt a sok ezerre menő hívő lelkek öröme, boldogsága! A tömeg énekelt, sírt, zokogott! Megrendültünk valóban! Átjárt bennünket e csodának hire, érzése egészen és teljesen.

És ez tartott egy óráig! Remegtünk, lelkeztünk örömünkben.

Én beszéltem a leánynyal. Ott voltam mellette, a mint térdelt a barlang rácsozata mellett. A nagy tömeg pedig lassan sugdosott, s mozgolódott. Mindenki a csodáról beszélt kisebb-nagyobb csoportokba összeverődve. Egy nagy rész pedig énekelt, lelkesen, buzgón, áhitattal!

Majd megindul a szerencsés leány, hogy a nagy kimerüléstől elfáradtan, pihenőre tér-

jen. Eleinte nem érzett semmi fáradságot, sőt életet, erőt, tüzet és lángot sokat, de most, a csoda után másfél órával később, rendkívüli kimerülés fogta el. Ezért megindult, hogy hazamenjen.

En ott mentem mellette. Beszéltem vele útközben. Megkérdeztem: nevét, hány éves, hova való, vannak-e testvérei vagy szülei és még sok mást. Ő nekem minden kérdésemre megfelelt. Megmondotta nevét, hogy huszonegyéves, hogy *barendorfi*, hogy anyja nincs, de testvérei vannak és hogy most mennyei boldogság tölti el szívét-lelkét.

Csakugyan láttam és éreztem arcának lángját, szemeinek tüzét. Szinte érezhető volt keblének boldogsága, mely messze kisugárzott miránk is.

Egész kísérete volt ezen egyszerű leánynak, most, mikor hazament. Lakása ajtajánál elvált tőlünk, a kik se azelőtt, se azután nem láttuk s nem ismertük meg közelebbről. De ekkor ezzel nem törődött egyikünk sem, tisztelettel környékeztük a boldog meggyógyultat. Örvendettünk, hogy most közvetlen köze-

leben lehattunk és elkisérhettük haza. A háznál elváltunk tőle, ki valamennyiünkkel kezét szorította; mi kértük ezt.

Innét szétozlottunk. Kiki ment haza, hogy e mai boldogság után pihenőre térjen. Minket is megviselt ezen csoda hatása, nagymérvű fáradtságot éreztünk magunkban. Jól esett, kellett már a pihenés.

A mint egy kis kerülővel eljutottam az Örangyal-szállóba, mindenki azzal fogadott, hogy egy újabb csoda történt. Én természetesen már tudtam róla, de azért meghallgattam, ki miképen beszéli el. Egész Lourdes tele volt már augusztus 14-én este ezen történt csoda hírével. Mindenki erről beszélt és boldog volt, ha beszélhetett. Még Lourdesban is megélénkül a város, valahányszor egy-egy újabb csoda történik. Most is látszott a városon, hogy élénkebb, zajosabb, lázasabb volt, mint egyébkor; átjárta a lakókat e csoda hire s hatalmas áradata.

Ezen éjjel alig tudtam aludni, oly nagy hatással volt rám ezen esemény. Megrázza az embert az ilyen nagy mozgalom hire, főleg,

ha oly közlről vehet valaki részt benne, mint én. De mégis aludtam valamit, mert másnap elég korán akartam felkelni, hogy még idejében megmisézhessem.

Nagyboldogasszony ünnepén az előző csoda hatása alatt mondtam szentmisémet szűz Mária tiszteletére enmagamért és kedves tanítványaimért. Kértem Istent és a boldogságos szűz Máriát, adjon nekem erőt, hogy mindig megmaradhassak szent hitünk igaz tanaiban és hogy az én tanítványaimat is meg tudjam abban őrizni. A kötelességteljesítés buzgó lelkületeért, a jó halálért is imádkoztam, megemlékezve kedves anyámról, testvéreimről s rokonaimról is és Magyarországról.

Egész délelőtt a templomokban és a barlangnál időztem. Végigjártam a templomokat, az oltárokat. Mindegyikben volt miért imádkozni. A délelőtt folyamán eljött teljesen a saját lábán, minden segítség nélkül, a meggyógyult *Zinz Melánia* is, hogy hálaát adjon Istennek és megköszönje szűz Máriának a csodás gyógyulást. Még mindig sugárzott az öröm lelkesült arczáról, szeme és

tekintete teljesek voltak a tiszta boldogság sugáraival. Állandóan nagy embertömeg kísérte, bárhova ment. Sokan megszólították, kérdezősködtek tőle meggyógyulása felől.

Nemsokára megjelent a barlangnál is s ekkor helyezték el a két mankót a sziklafalon. Ezekre neki most már nincs szüksége. De szükséges az, hogy onnét a lourdesi barlang faláról, a többi ezerrel együtt hirdesse ez is szűz Mária égi hatalmát és isteni erejét. Ott voltam én is, a mint *Zinz Melánia* két mankóját el akarták helyezni a sziklafalon. Véletlenül oly szerencsés lehettem, hogy én voltam legközelebb és én adtam át e két mankót a szolgának, a ki feltette őket a többiek közé. Ott vannak tehát most már a mankók és hirdetik országnak világnak, hogy egygyel több a boldogok száma, a kik szűz Mária különös kegyéből testi betegségükből kigyógyultak e földön égi segítségre, szűz Mária jóságából.

A ki azokra a mankókra tekint ott Lourdesban, lehetetlen, hogy meg ne induljon, hogy szive ne gyúljon szeretetre a lourdesi

Boldogasszony iránt. Nem ámitás, nem csalás az, hanem tényleges valóság. Beszélhet, a ki mit akar, itt a tények meggyőzőbben beszélnek minden emberi szónál. Százan és ezren tanuskodnak minden ilyen csodának megtörténtéről. Itt a kövek beszélnek. Itt nem lehet embernek okoskodni.

A másik csoda, mely az én lourdesi tartózkodásom alatt történt, hasonló ehhez. De csak az egyik lábát nem tudta használni ez a beteg leány. Ez Nagyboldogasszony napján délelőtt történt, a csodás víz használata alkalmával. Erről is sokat beszéltek, de még sem annyit, mint az elmondotról. Ezt a leányt is láttam, de a csodás gyógyulásnál nem voltam jelen, csak másoktól hallottam a részleteket.

Befejezés.

Lourdes csakugyan a csodák helye. A grotta lapjából olvastam később, mikor már nem voltam Lourdesban, hogy augusztus 20-ika körül húsz különvonat vitte a francia zarándokokat Lourdesba.

Én láttam, mikor a barlang előtt levő szó-

széken a tarbesi püspök a lourdesi néptől s más francziáktól környezve, nagy tömeg előtt kiterjesztett kezekkel imádkozott Franciaországért; de oly megható bizalommal s lelkesedve, hogy valamennyien könnyeztünk.

A francziák lourdesi tartózkodása alatt húsznál több külön csoda történt. Sajnos, még ez sem téríti meg a szegény francziák vezető férfiait. Dehát ezek nem is akarnak tudni vallásról és Istenről.

Évenként történnek Lourdesban csodák, sőt néha hetenként egy, esetleg több. Szűz Mária hatalmának nincs határa. Segít, a hol jónak látja, a hol igazán szükségesnek tartja a mennyei segítséget. De ne gondoljuk, hogy a kit Isten nem hallgat s nem jutalmaz meg buzgó kérésében testi gyógyulással, ne gondoljuk, hogy annak imádsága nem kedves Isten vagy a bold. szűz Mária előtt. Sokkal több imameghallgatás s lelki újjászületés történik Lourdesban, mint a mennyi testi csoda. De ez nem is feltétlen szükséges.

«Én vagyok a Szepplőtelen Fogantatás.»

Hogy milyen nagy vonzóerejű a lourdesi kegyhely, mutatja az, hogy Rómában X. Pius pápa szintén készíttetett vatikáni kertjében lourdesi barlangot s templomot. Én ezt a barlangot és templomot is láttam. Megörültem lelkemben. Láthatjuk ezen eseményből is, hogy Krisztus Urunk földi Helytartója is mennyire becsüli, szereti Lourdes-ot. A római pápa tehát Rómában, a vatikáni kertben, mehet a lourdesi templomba és barlangba, illetve ott láthatja a lourdesi templom hasonmását, miután személyesen nem mehet Lourdesba. Mondják, hogy a Szentatya saját kezével ápolja ezen vatikáni lourdesi barlang körül a virágokat, ő maga gyújtja meg a lourdesi Boldogasszony szobra előtt az olajos lámpát. Valóban megható jelenség; méltó a követésre.

Ezen vatikáni lourdesi barlangot s templomot a tarbesi püspök szentelte fel X. Pius pápa egyenes kívánságára s jelenlétében. Ez a szép, kegyeletes jelenség valóban felemeli lelkünket s megerősíthet bennünket a lourdesi Boldogasszony tiszteletében s a lourdesi

emlékek becsülésében. Kövessük s követhetjük Szentatyánkat, Krisztusnak földi Helytartóját, X. Pius pápát, mindenben, ebben is!

Szerencsés, a ki Lourdesba elmehet. Én is hálát adok Istenemnek és az én édes jó Anyámnak, hogy engem oda elsegített. Kérem Istent, őrizze meg lelkemben ezen kegyeletes emlékeket, melyek minden alkalommal felemelnek, ha rájuk gondolok s róluk elmélkedem. Örökre kedves, drága emlékek!

De az örök életre nem föltétlenül szükséges, hogy valaki Lourdesban legyen életében. Isten nem azt kérdezi majd a másvilágon: voltunk-e Lourdesban; hanem: szerettük-e hitünket, megtartottuk-e Isten s az Egyház parancsait, vigyáztunk-e szívünk érzelmeire, lelkünk tisztaságára?

Isten mindenütt meghallgatja az alázatos szív buzgó imáját. Szűz Mária minden helyen, a mi édes hazánkban, Magyarországon is szeretettel öleli anyai keblére a megtérő bűnösöket, hozzá ragaszkodó gyermekeit.

Lourdes látása nélkül lehet üdvözülni, de az Isten szent imádása, szűz Mária igaz tiszte-

lete és a vallás szeretete, jócselekedetek s
önmegtagadás nélkül soha!

Lourdesi Boldogasszony, könyörögj éret-
tünk bünösökért!

Tekints édes hazánkra, áldd meg magyar
nemzetünket!

